

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

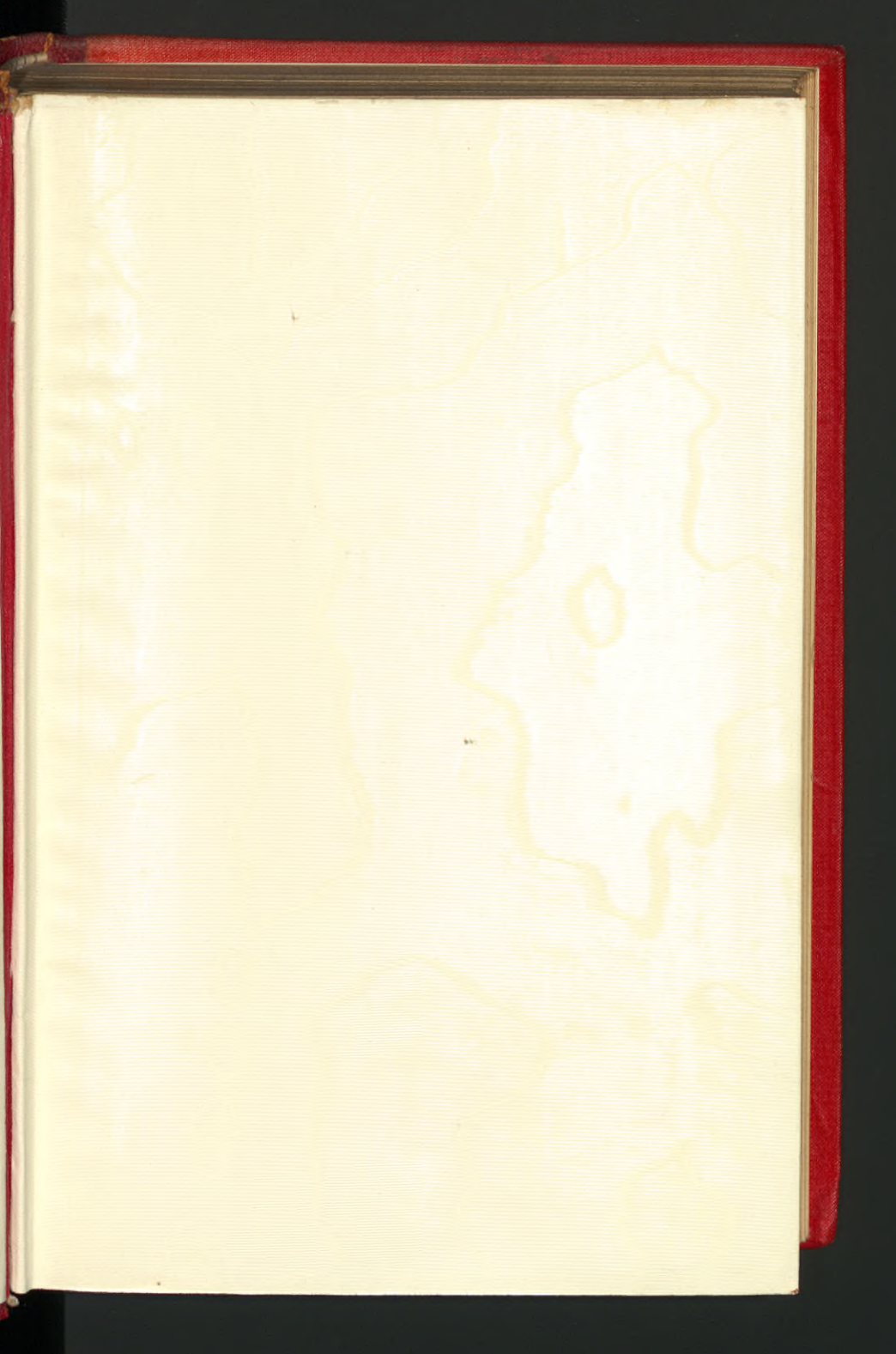
Carl Snoilsky
Dikter.
FJARDE SAMLINGEN

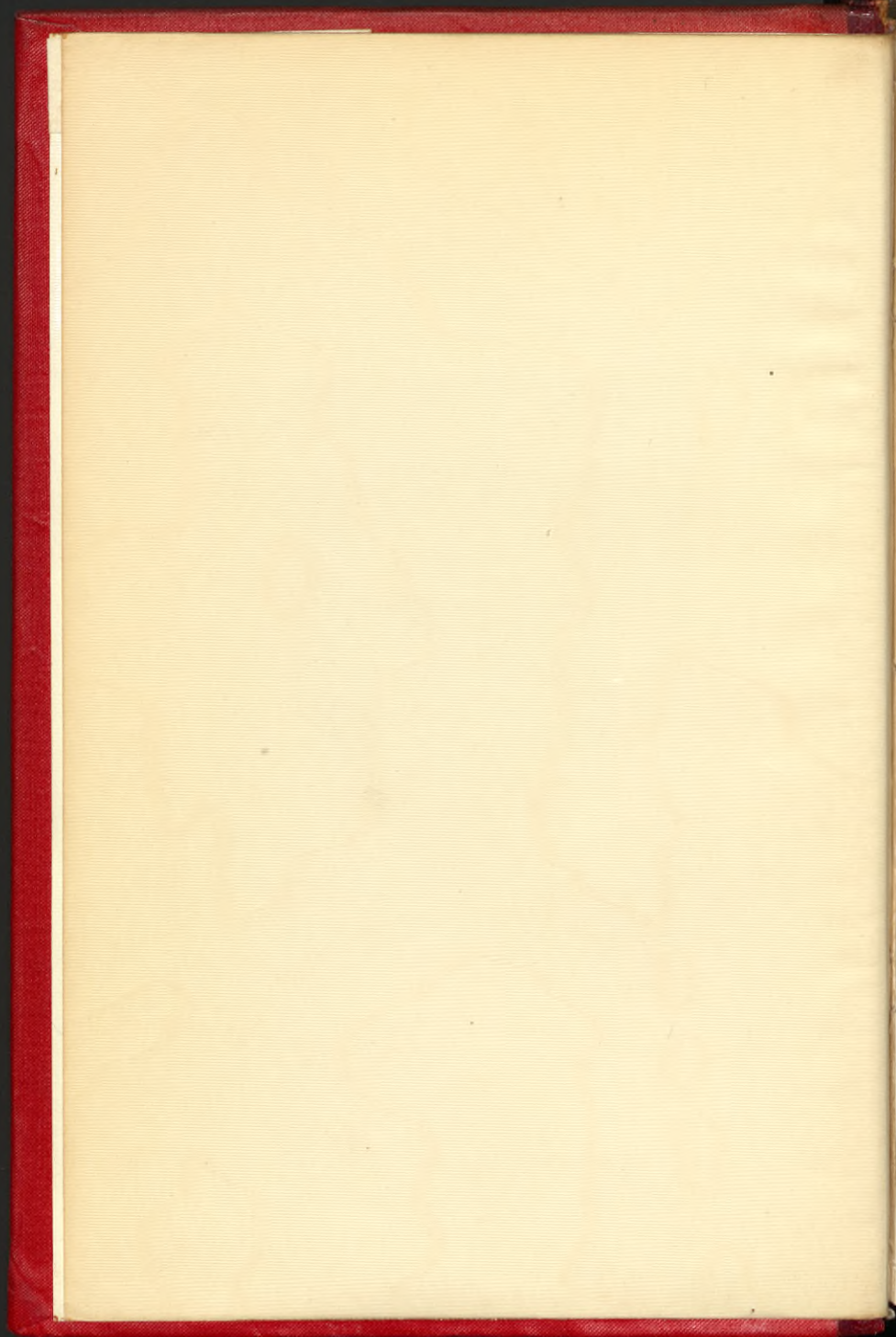
Litt.
Sv.

6. A

WETTERGREN & KERBER
BOKHÄNDL.
GÖTEBORG

Ex. A

DIKTER

AF

CARL SNOILSKY

FJÄRDE SAMLINGEN

STOCKHOLM
JOS. SELIGMANNS FÖRLAG

STOCKHOLM, GERANDTS BOKTR.-AKTIEB., 1887.

INNEHÅLL.

Aurora Königsmark Sid. 3

Svenska bilder.

Trådje serien.

Hvita frun	41	En afton hos fru Lenngren . . .	65
I Svedenborgs trädgård.	60	Den trettonde Mars	78

Berättelser och sägner.

Klabauterman	87	Rebell	141
Ginevra	115	En soverign	147
Den nya Cendrillon	132	Poesiens vandring	159

Fantasier och intryck.

Stralsund	167	Slottet Tarasp	189
Utom tullen	170	De vansinniga i Ragaz	193
Goethes Gartenhaus	173	I solskenet	196
Olika synpunkter	175	Med en fyrväppling	198
Gränsbor	178	Florentiner-qväll	199
Genom gallret	182	Lai bach	202
Tidningspojken	187	Födelsedagar i September . . .	208

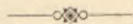
Norrifrån.

Till Finland	219	Borgå	226
Vid Valkiakoski pappersbruk . . .	223	Finlands värn	228

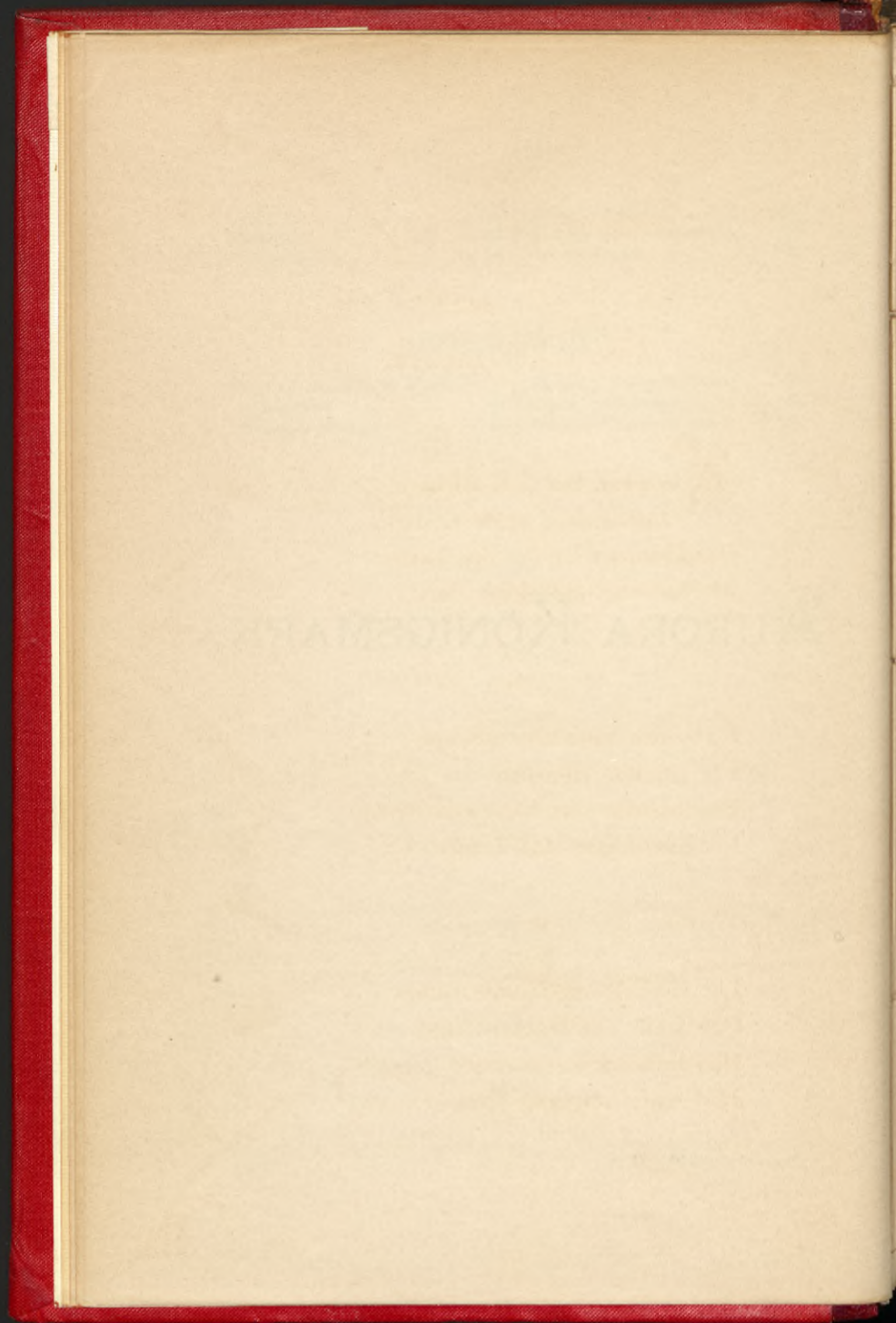
I Rättvik	233	Namnet i klippan	241
Tännforsen	236	Lyckliga dagar på Sandhamn.	245
Stockholmsbild	238	Folkets sångmö.	249

Minnessånger.

Sång vid aftäckningen af Linnæi minnesdod	255	Mauritz von Krusenstjerna †	265
»Namnlösa sällskapet»	257	Edvard Bäckström †	268
		Vid J. P. Jacobsens död	273

AURORA KÖNIGSMARK.

Aurora Königsmark.

I.

Augustus, boren af Sachsen
Och Polens valde monark,
Oss krönikan lär om den kaxen
Att han var omenskligt stark.

I Dresden visas allt ständigt
För gapande efterslägt
Den hästsko som högst-egenhändigt
I tvänne hälfter han bräckt.

Lik Herkules spännande höften
Och lutad mot klubbans skaft
Han bröt ock de starkaste löften
Med rentaf ohygglig kraft.

Hans folk slet upp sig, förstördes
För att betala hans lyx,
Men halfgudens bröst ej rördes,
Han var som stålsatt i Styx.

Naturligtvis måste han kriga —
Han var nu engång så stark!
Men vände från Clissow och Riga
Tillbaka till Pillnitz' park;

Ifrån Dünamündes murar
Till jagtmark af nymfer full
Att dyrka upp jungfruburar
Med Herkules-klubba och gull.

Som hjorten och vilda svinet
De sköna föllo i strid,
Ty dygden var skör som porslinet
I August den starkes tid.

Ej blott af namn på herdinnor
Den långa listan bestod;
Der funnos fröknar, grefvinnor
Af verdens blåaste blod.

Ditt namn, af lagrar omgifvet,
Der möter oss, Königsmark!
Förgäfves du stred, står der skrifvet —
Han var nu engång så stark!

Den ftrade fröken Aurora,
Ett under af vett och behag,
Sett småningom ätten förlöra
Hvar skärf af bytet från Prag.

Familjens grafchor i Stade
Med multnande fanor bland dam
Var allt hvad den ensamma hade,
Se'n reduktionen gått fram.

Hon, stjernan i krönte kretsar,
Hon skulle nu tigga om stöd,
Med rosiga fingerspetsar
Af nåd få bryta sitt bröd!

Som sällskap åt en prinsessa
Kanhända i tukt och tvång
För snubbor sänka sin hjessa . . .
Hon, Königsmark? — *Allons done!*

Hvad eljest? Rufva på minnen
Kanske i ett adligt stift,
Då redan hon vant sina sinnen
Vid verldslifvets ljufvaste gift!

Det högdragna fältherrblodet
En stund henne upprätthöll;
Men ack, så svek henne modet . . .
En snyftning af harm — och hon föll.

Ifall hon gett efter för hjertats
Försmäktande, brinnande bön,
Af verlden hur skulle hon svärtats,
Som redan var snillrik och skön!

Hon föll ej så oförsigtigt;
En halfgud med konunganamn
Steg ner, mytologiskt riktigt,
I guldregn till tjuserskans famn.

Med blygsel i hjertat buren
Men stolt i hållning och skick
Hon gick att möta på coturen
Hvar kall eller bortvänd blick.

Sitt folk hon ej kände tillräckligt!
Bemärkt af hans majestät,
Med smieker slafviskt och äckligt
Hon omgafs vid första fjät.

Drabanter, pager, heyduker,
De stodo som tända ljus.
Förnäma allonge-peruker
Sig sänkte med krypande krus.

Och hofvets damer i gala
De nego med finaste takt
Och dygderna djupast af alla —
Ty här var en verklig magt.

Den kunglige älskarens dyrkan
Lät hofvet sin pligt förstå:
»Behaget hylladt af styrkan»
Gaf ämne till mången tablå.

Dock sköna som hon voro flera
Som funnit för styrkan nåd;
Aurora var något än mera,
Hon visste ge kloka råd.

Hon fattade statens brister,
Ett rike hon kunde ha styrt.
Hon är min premier-minister!
Svor ofta kung August dyrt.

Så var nu förtjuserskan hunnen
Till höjden af glans och magt;
Och dock kring den sköna munnen
Hvad hemligt vemod, förakt!

II.

Aj, sådan förskräckelse öfverkom
Den verld som niger och boekar!
En plötslig stormby ruskade om
Styfkjortlar och skarlakansrockar.

Här lades för Sverges ynglingakung
Så länge giller och fälla;
Nu kom hans hämnd som ett snöskred tung,
Nu skulle menedarn det gälla.

Kung August i salen gick upp och ned
I slottet vid Elbes stränder.
Hvad var att göra? Han hjälplös vred
Herkuliska, hvita händer.

Han jagat på dörren samma dag
Sitt råd under onåd och snäsa,
Peruker vanda i herskarns drag
Hans vilja på förhand att läsa.

De varit hans lydiga eko blott
Och fingo nu bära vreden.
Så hade Aurora rätt dock fått!
Hon ensam talat för freden.

Från länstoln vid fönstret akt hon gaf
I liknöjd och lugn förbidan
Hur rasande utbrott följdes af
Omanlig och rådlös qvidan.

Skön var hon alltjemt. Det krigarblod,
Som fordom hos släkten brände,
En döende, dämpad rosenflod
Till kindernas rundning sände.

Den svällande munnen, förföriskt krökt,
Af finaste dun omgifven,
Hvar frestande nektar i grund försökt,
Men nu stod leda der skrifven.

Den glans, för hvilken sin själ hon sålt,
I hjertat hånfullt belog hon,
Mot egen fördel i full revolt,
Parti för fienden tog hon.

För svenskarne — samma råa nation,
Hon talt om med ömkande miner,
Och der en orättvis reduktion
Lagt hennes hus i ruiner!

Det fans i nord en magnetisk nål
Som drog hennes heta begäran.
Hon vämjdes vid nöjets fulla skål,
Ty törsten, den gällde — äran.

Besjungen, beskrifven tusenfaldt,
I mörkblått och elghuds-handskar,
En segervinnare öfverallt
Mot sachsare, ryssar och danskar,

Mot falska grannar ett ljungande svärd,
Men ren som en femtonårs tärna,
Stod Carl i en lumpen och lågsint verld
Att rätten och sanningen värna.

Kom skräcken till August med en stafett
Att åter det gått som vid Narva,
Då jublade hemligt Aurora: "rätt!
Mer stryk är just hvad de tarva!

Det värsta var kommet. Man fått besked
Att hjälten ej lät sig försona
Förr'n August vid hans fötter lagt ned
Sin polska guldpapperskrona.

Den stackars Herkules brydd tog an
Sin aldra lenaste stämma:

»Du, vackra väninna, allena kan
Oss hjälpa ur denna klämma.

»Aurora, låt spänna för i smyg,
Svep in dig i varmaste sobel,
Med löften in blanco till svensken flyg!
Mot dig han visar sig nobel.

»Du ensam, huldaste envoyé,
Kan finna de rätta orden.
För ögon som dina skall sig ge
Den vilda pojken från nordens —»

Här sjönk hans röst till en hviskning ned:
»Och bli dina offer stora,
Om blott du köper en bättre fred,
Jag lönar dig kungligt, Aurora!»

Till hennes panna en flamma steg
Och ögonen ljungade klara,
Men djupt i sin styfva brokad hon neg
Och sade blott: jag skall fara.

III.

När skall jag se min hjelte —
Blå rock och läderbälte?
Du Sverges unga ära,
När kysser jag din hand?
Hvad rör sig i mitt hjerta
Af stolthet och af smärta?
Jag älskar Hans Kristofers
Och Otto Vilhelms land.

Din seger än mig gläder,
Du jord för mina fäder,
Som de ha vidgat, värnat —
Nu är jag främling der.
Med några penndrag plundrad
På ärfda herresäten,
Förskjuten och förgäten,
Jag har dig ändå kär.

Helt nyss den lömska ligan
Dig tänkte sönderstycka —
Och bästa fälten rycka
Från den de trodde svag;
När dina murar höllo
Och när de falska föllo,
Då var jag svensk. Jag jublat
På Narvas, Dünas dag.

Ack, jag är blott en qvinna
Och ärans ljusa gamman
Jag vet står illa samman
Med min förgyllda skam.
Fast glans och lof mig följa,
Jag vill mitt hufvud hölja
För fläckfri hjelteyngling
Betäckt af bragdrikt dam.

Men knäböjd vid hans fötter
Jag kyssa skall hans värja,
Skall bedja och besvärja:
Min store kung, gör fred!
Den flärd och sken förtrolla
Låt honom få behålla
En krona utan aktning
Som sjelfmant glider ned!

Han är ej längre farlig . . .
Men upp i öster stiger
En molnvägg ödesdiger
Af hemligheter full.
Jag vet hur faran heter,
Jag känner Patkul, Peter,
Låt mig få tala, varna
För din och Sverges skull! — —

Så svärmade Aurora.
I kalla nordanvinden
En tår vardt is på kinden
Inunder hennes flor.
På Polens hvita hedar
Det gick för snabba medar.
Till svenska höggvarteret
Kung Augusts fredsbud for.

IV.

Förgäfves hon företräde tiggt —
Kung Carl sagt nej.
Väl Piper tog an sin min af vigtt,
Men hjälpa förmådde han ej.

Inför en tillsluten dörr hon stått,
Se'n mynt hon strött,
Men korsade bardisaner blott
Och menande leenden mött.

Kung Augusts kjortel-ambassadör!
Af mången blick
Hvad sådana uppdrag gällde för,
Med blygsel lära hon fick.

Begrinad tyst af lägsta lakej,
 Dock fast hon stod:
Jag Carl skall se, om han vill eller ej,
Så sant som min afsigt är god.

På öppen landsväg i vagn hon höll
 En ändlös dag;
Ett isigt duggregn ur dimman föll —
Här skulle hon slå sitt slag.

Nu kom han i skridt utför backen ned,
 En rosenhylt
Och skägglös yngling, som Polens hed
Med dunder och dödsskrän fyllt.

På rykande hästhals smekte lätt
 Hans herskarhand.
Han kunde på samma lugna sätt
Fällt dödsdomen öfver ett land.

Här stod nu Aurora på dimmig led —
En fager syn!
Från yppiga skuldror kappan gled
Och släpade sobeln i dyn.

Med knäppta händer framför sitt bröst,
Som gjorde hon bot,
Med fuktigt öga, sväfvande röst,
Hon ställde sig ryttarn emot —

»Af nåd, ett ord!» — men han i hast
Föll in i traf,
Han knappt åt sidan ett ögonkast
Den sköna bedjerskan gaf.

Förbi för alltid förutan hopp!
Hon fick ett stänk
Af smutsen, som hofvarne yrde opp,
I pannan till afskedsskänk.

Ett hänskratt, dränkt i ett ångestrop,
Från läppen brast:
Så har jag då fått förnedringens dop,
Nu håller mig djupet fast!

V.

I Quedlinburg nu lifvet kryper
I nötta spår, med trötta steg,
Och vanan vallmodroppar dryper
På såret i en barm som teg.

Platt intet timar värdt att minnas;
Hur tidens väfstol stilla står,
Omärkligt silfvertrådar tvinnas
Ändock i stiftsfruns mörka hår.

Det är ej mer den jägarinna,
Den nymf med morgonrodnans namn,
Som flämtande var främst att hinna
En kronhjort djupt i skogens famn.

Ej längre i gavotten rör sig
Den växt, som hofvets afund väckt.
Junoniskt långsamt nu hon för sig
Med kambrik på sin svarta dräkt.

Den mogna skönhet August glömmet,
Af hvem är väl dess höst begärd?
En page kanske om henne drömmet,
Af sjutton årens trånad tård.

För världen är hon blott en sägen.
Se'n ingen konung kommer hit,
Få äro de som veta vägen
Hän till en fallen favorit.

I politik vardt hon omöjlig
För sju år se'n — en evighet.
Hos svensken gjorde hon sig löjlig
Inför Europa — nog om det.

Här på ett gammalt slott begrafven
Hon dölja må sin stolthets sår
Och föra krumma herdestafven
Ibland en hjord af svarta får.

För gamla afundsjuka fröknar
Fredsstifterska hon nu får bli,
För hjertan tomma liksom öknar
Med ett förtorkadt stamträd i.

Om rummen och om rangen tvister
Och tal om rober och paryr,
När det ej är om nästans brister
Och kammarjungfruns äfventyr —

Så lefves i den lilla staten
Hvar qväll då stiftsfrun tar emot
Vid l'hombrebordet och muskaten
Uti små glas på svarfvad fot.

Som slaf af konvensansens boja
Ett själlöst prat hon lyssnar på
Och hennes gröna papegoja
Gör sina inlägg då och då.

Men när hon niggit ut hvar fröken
Vid tornets dofva tio-slag,
Då komma tankarne som spöken
Och stanna kvar till ljusan dag.

Igenom rutan månen sneglar
På dystra, svartnade porträtt,
Venetianska gamla speglar
Och hennes målade spinett.

I lössläppt storm då sinnet svallar,
Som slipper på sig sjelf ge akt,
Och brännhet längtan återkallar
Förbleknad glans, förlorad magt.

Hon minnes hur hon allt förspilde
För att en känsla henne band
Till denne hårde unge vilde
Och till hans lika hårda land.

Liksom hon bjudit ut sig, hånligt
Affärdad nästan med en spark,
Gjord löjlig, löjlig outplånligt,
Hon, Aurora Königsmark!

Hon känner våt af smuts sin panna . . .
Behandlad som en landsvägsnymf!
Hon lefver blott för att förbanna
Allt svenskt som källan till sin skymf.

I sömnlös harm sig sjelf hon risar
Och hatets böljor rulla tungt,
Men nästa dag hon åter visar
Ett anlete, väl blekt, men lugnt.

Hon stänger inne alla lågor
Som härja i en pinad själ
Och svarar huldt på lena frågor
Om stiftets fru har sofvit väl.

VI.

Ett posthorn klang —
Med strutsplym i mössan morjanen sprang
Ur vagnen spänstigt till marken.
Från fröknarnas fönster stint beglodd,
Den svarte löparn med bref är betrodd
Af polske titel-monarken.

I stiftsfruns hand
Merkurius från Etiopens land
Lagt brefvet och lemnat rummet.
Med ifver, numera sällan spord,
Hon kastar sig öfver ett kungligt ord,
På länge icke förnummet.

Der stod: *mon coeur!*

Det falska smickret hon åter hör —
Men här fins annat på slutet.
En nyhet skallar som en fanfar,
En krigsbulletin från Moskows tsar
Föll ut ur brefkonvolutet.

Än het, än kall,

Hon stirrar på budet om Sverges fall.
Kung August förkunnar — Pultava!
Han andas idel triumf och hån
I kapp med Kremlinska klockornas dån,
Då Caroli magt de begrafva,

Hans fröjd är stor!

Den hårda fred, han så dyrt besvor,
Med trygghet nu korsar han öfver,
En sådan lycka gör nästan god:
Auroras minne har värmt hans blod —
Hon ock litet glädje behöfver.

»Très-chère Aurore —

Så skrifver han — hämndens timme slår
För all den smälek oss tryckte.
Min frände Carl med sin braskande dygd
Är glad att tigga hos turken skygd.
Farväl, Alexanders rykte!

»Med plump fason

Han skönheten skymfat i din person.
Se här den balsam jag sänder:
Läs detta flygblad — läs och njut!
Den svenske björnen har rasat ut
Och ligger bunden i Bender».

Som i en dröm

Hon läser om slaget vid Vorskla's ström,
Hur hjälten vardt öfvervunnen.
På blågula fanor dränkta af blod
Den moskovitiska Fama stod
Helt yr, trumpeteten för munnen.

Hvar afundsam

Trumpeten kallat till festen fram
Att trampa i stoftet det stora.
Ett djupare fall från en större höjd
Såg världen aldrig. Är du nu nöjd
Och är du nu hämnad, Aurora?

Hur är det, säg?

Det mötet på smutsig vinterväg,
Det har du dock ej förlåtit?
Hon lutade sig öfver hvilstolns karm
Med hufvudet ned på sin hvita arm
Och grät så som aldrig hon gråtit.

VII.

Den flodbädd, hvilken hatet långsamt skar,
Stod plötsligt tom — ej mer dess vågor välla.
Som för ett jordskalf brast der fram en klar,
Kristallisk, icke anad hjertekälla.

Ack, detta hjerta, som omätlig törst
Till verlden och dess lockelser förödde,
Hur sprang dess djupa åder upp nu först,
Blott därför att ett litet folk förblödde!

Hon hade ju för hjeltekungens skull
Sin ensamhet med aggets gift förpestat!
Hon trott sig se hans blick, af is-köld full,
Som visat svalget mellan dem befastadt.

Hon hatat honom — ja, med denna glöd
Som i sitt öfvermått är kärlek nära.
Då kurtisanen han sin dörr förbjöd,
Trots allt, hon svärmiskt älskade hans ära.

Det lysande, som hennes själ begärt,
Det stått så högt som norra stjernesmycket,
Ohinnligt, oåtkomligt — ack, men kärt!
I denna stund hon kände först hur mycket.

Alltjemt hon skådar denna olycks-slätt,
Hvars namn med jemmer ropas ut vid polen;
Som hagelslagna skördar ligga tätt
De svenska döde, svartnande i solen.

Och alla dessa fångar, led vid led,
Den stolta här, som nederlaget döfvat,
Hon ser dem gå inom en dubbel ked
Af pöbelns hån — hon sjelf ett gatlopp pröfvat.

Pultavas blodfält, Moskows äreport
Försvinna nu — hon skönjer glesa rader
Af röda stugor på en fattig ort
Bredvid ett slott som egts af hennes fader.

Det är en klagan inom hvarje dörr,
En Rachels sorg, som aldrig vänder åter.
Det språk Aurora funnit simpelt förr,
Hur innerst kärt, fast ångestfullt, det låter!

I låga hem hon velat ingå rörd
Till dessa arma, dela deras vaka.
Hvar skillnad sjönk af bildning eller börd
Och endast denna landssorg är tillbaka.

Det vore ljuft att dröja hand i hand
Hos någon nedböjd maka eller moder
Och hviska ömt: han fallit för vårt land —
Hvem han ock varit, nu är han min broder.

Men nej — hvart band till detta folk hon slet,
Ej ens dess sorg får vara här gemensam.
Hvad hjertat nu förrådt i hemlighet
Må Augusts älskarinna bära ensam.

Den man, som stämplat Sverges undergång,
Var hennes herre — hon har känt hans ränker
Och njuter än, liksom ett laga fång,
Sitt öfverflöd — vanäran af hans skänker.

Hans börs består ännu den efterglans,
Som Quedlinburgs salonger blekt förgyller.
Här gäller blott att visa takt och sans,
Då aftonkretsen snart gemaket fyller.

Man bringar för monarkens gunstbevis
Lyckönskningar. En verldsdam fin och rådig
Har svar till hands af ciselerad is:
Hans polska majestät är alltid nådig . . .

Men denna tröga qväll tar också slut
Och gula vaxljus brinna djupt i staken
Och fröknarna komplimenteras ut —
Då är hon fri, i slottet ensam vaken;

Betraktar liksom fordom mången natt
Hur öfver Harz sig stjernehimeln hvälfver.
På nordens sfer syns Karlavagnen matt,
Ett ovisst sken bland mörka skyar skälfver.

Så färglös, ödslig ligger dunkel jord
Och öfver fästet molnen ljudlöst draga.
Med hjeltelifvets undergång i nord
Förbleknar ock Auroras lefnadssaga.

Och hennes hjerta blir så tyst och kallt,
Dess varma våg till källan återströmmar
Liksom hos en som har förlåtit allt,
Men också jordat sina bästa drömmar.

SVENSKA BILDER.

TREDJE SERIEN.

ÖVEINSKA BILDER

THE WEDGWOOD

Hvita frun.

I.

Då Årdala klockor ringa till pingst,
Herr Carl af Södermanland
Styr nedåt backen sin holsteinerhingst
Mot blånande Båfvens strand.
Hans panna är mörk som en ovädersnatt.
På raggig dverghäst, ystert, gladt,
Sexårig ryttare utan tadel
Trafvar i jemnhöjd med fadrens sadel.

Med blottadt huggsvärd och uppspänt rör
En hotfull ryttarevakt
På afstånd skymtar, bakom och framför,
Och ger på hvar buske akt.
Behöfves icke — vägen är klar.
Iskall förfäran som förbud far,
Målet är vunnet och trotset brutet
Och torget i Linköping blodbegjutet.

På vägen ofta bland björk och al
De färdats förbi någon borg;
Men ingen kom ut att helsa herr Carl,
Ty släkten der inne haft sorg.
Bak luckorna flämtade höga ljus
I stumma, svartklädda adelshus.
Förgråtna ögon ur fönsterspringor
Mot ryttarne rigtats som uddhvassa klingor.

Men borta i byn stod folket vid grind
Och hurrade friska tag.
Då lade sig färan på bister kind
I rynkor af välbehag.
Stränge herrn under jubelbrus
Tog en klunk öl utur bondens krus;
Och pilten så hurtig och sex år bara!
Det var ett *Gud signe* och *Gud bevara!*

I moln af dam bär det åter af.
Den lille reder sig rask.
Snart hofvarne bullra i saktadt traf
Bland flottbrons gungande plask.
I aftonguld ligger Båfvens sjö,
Och Vibyholm på sin trånga ö
Sträcker emot dem de tvänne flyglar.
Nu lemna vid trappan de sina tyglar.

Der nere bugande fogde står
Med nyckelknippan i hand
Och blottar ödmjukt sitt hvita hår
Och sväfvar på målet ibland.
För hertigens stålblick och roffogelsnäbb
Det flödande talet råkar i ebb,
Ty Carl han ser genom dubbla murar
Och pröfvar räkenskaper och njurar.

Tvärt klipper han af allt fjesk och snack.
Orörlig står man och stum,
Tills ljudet af sporreklirrande klack
Dött bort i hans inre rum.
På pannan, som ljusnade nyss i byn,
Man åter varsnat oväderskyn;
Hårtestarne öfver de djupa vecken
Dem hade han rubbat — ett dåligt tecken.

Här fins blott ett enda frimodigt bröst,
Till hvilket ej fruktan når:
Beständigt klingar den lilles röst
I trappa och korridor.
Än svinner han in i en fönstersmyg
I salen med pressadt gyllentyg,
Än är han i öfversta torngemaket,
Der flöjeln gnisslar på koppartaket.

Liksom förstenad man ofta stod
Vid fadrens bannor och hot,
Men detta älskliga unga blod
Hvart hjerta vill flyga emot.
Ute i borgstugan efter hand
Knektarne lossa på tungans band;
Den lille far ut och in som en svala.
De akta det icke — de hviska och tala.

Den gamle Jesper af gårdens vakt
Och Joakim hakeskytt
Ha kloka hufvu'n tillhopa lagt
Och döma om gammalt och nytt:
I Linköping var det en ynkelig färd,
På himlen stodo brinnande svärd,
Kometer och järtecken om hvar't annat,
Och Motala ström midt i loppet stannat.

Men Jesper nattvakt, gammal i gård,
Med visdom i tandlös mund,
Som vankar med lur och med hillebård
Kring slottet på enslig rund,
Han menar det blir väl värre än,
Ty *hvita frun* har vist sig igen
I natt som var, just mot hanegället,
I vestra flygeln på vanliga stället.

»I gula kammarn — månen sken klart
Och sjön låg alldeles blank —
Vid fönstret stod hon der uppenbart,
Så dödsblek, så lång och rank.
Med händerna famlade hon omkring,
Liksom hon tvättade någonting —
Af ångest jag tappade bardisanen;
Då var hon borta och så gol hanen.

»Hvad bådardet, tror I? Jag tiger, jag.
Ej vet jag, om ryktet har rätt;
Det glunkas hon byker till domsens dag
En trasa ur Linköpings tvätt.
Det blodet, det blodet på Linköpings torg
Skall bringa landet jemmer och sorg.
De mäktige styra de och ställa,
Men sist få vi stackare allt umgälla.

»I natt hon kommer nog en gång till
Och spökar för örlig och pest.
Hvad annat och större hon säga vill
Hans furstliga nåde vet bäst.
Hans furstliga nåde känner allt grund . . .»
»Din olyxsgubbe, så håll då mund!» —
Kamraten hviskade, hemsk att skåda —
»Vill du om halsen bringa oss båda?»

Och skytten Jockum, af skräck förgjord,
I skymningen satt och skalf,
Som hade hertigen hört hvart ord
Igenom alnstjocka hvalf.
Gubben Jesper, med syn i behåll
Midt i natten för spöken och troll,
Ej mellan pelarne uppmärksammat
Hur gosseögon i dunklet flammade.

II.

Herr Carl han gångar med tunga fjät
Kring återljudande golf
Och knyter allt jemt på tankarnes nät,
Fast väktaren tutat tolf.
Sin not han kastade föga öm
I stridaste loppet af tidens ström;
Skall han i dess maskor en krona fånga,
Ej bara dödsallar, många många?

Hans namn, det vet han, är en tyranns.
Hans vandring är skonslöst hård
Med rödjande yxa i Svea lands
Förvildade örtagård.
De klyftige säga att blott för *sig*
Han vållat blodbad och inhemskt krig,
Men fråga bonden för ro skull äfven
Hvad *han* väl tror om den hårda näfven.

Med trotset i ådror af adligt blod
Väl herskareviljan fick magt,
Men tvingar till ro ej en sömnlös flod
I tinningens kala trakt.
Det stora fönstret med rutor i bly
Öppnar han häftigt. Skall dag ej gry?
Ett andedrag in i rummet strömmar
Af nattens svalka och vårens drömmar.

Nu sofver hans fagra Södermanland
I månskenets klara ljus
Med gröna rågar vid sjöstrand
Och röda timrade hus.
En kåre krusar i sakta fras
Ett stycke af Båfvens spegelglas.
Vexlande dofter luften fylla
Från insjön och kryddgårdens friska mylla.

Ja, det är hans egen, hans svenska bygd,
Som slumrar i tillit och ro.
Trots herrarne, är det blott i hans skygd
De små vilja bygga och bo.
Det är hans land — ja, han andas det.
Från nylöfvad björk, från vårgrün vret
Det ångar en helsning mot fönsterranden:
Du är min man, fast med blod på handen!

Från knappa tegar och låga tak
Bär natten drömmande tack:
Du, endast du, tog dig an min sak
Mot påfveträl och polack.
Min spirande tanke, min egenart
Du värnat med svärdet skarpt och bart;
Din gerning lär jag aldrig glömma.
Du älskat mig — skulle jag dig döma?

Inför ett förborgadt tribunal
Herr Carl dock i natt har svårt:
»Jag kunde ej annat — det fans ej val,
Här gälde det hårdt mot hårdt.
Min faders verk eller riksens råd,
Ettdera det gälde — då fejd utan nåd!
De syftat åt Sverges hjerterötter,
Och hufvu'na lades för deras fötter.

»Låt steglen sända sin vålnadshär!
Mitt hjerta ej bäfvan sport.
För detta fattiga landet der
Jag gjorde om hvad jag gjort.
Om blott det länder till Sverges väl,
Må skulden drabba min egen själ!
Min son en gång kan gå mera varligt
Och skona — när det ej mer är farligt.

»Min Gustaf Adolf!» Så sällspordt blid
Vardt glansen i ögonvrån.
Hans anlete, vittradt i storm och strid,
En känsla lyst upp: min son!
»Mig, gamle kämpe, de fruktat blott,
Men honom skänktes hvad jag ej fått.
Min son skall göra't — förlika sinnen
Och helsas stor utan svåra minnen».

Nu tryckes som bäst liten gyllenlock
I pösande kuddes dun,
Nu höter i sömnen åt flugors flock
En barnhand knubbig och brun.
Den bistre fadren i tanken ler,
Han ser lilla handen som sjunker ner
Tillbaka på täcket med ljufsig möda,
Ser kinderna blossa så äppleröda.

Då vaknar en oro han ej förstår;
Kan något fattas hans son?
Han glömde i säng honom se i går
Blott några rum härifrån.
Sin längtan står han ej mer emot
Och snart utåt gången smyger hans fot.
Det fjät, som häfden likt stålklang gömmer,
När tyst på få dit der barnet drömmar.

Nu är han vid dörren till litens bo.
I kammaren utanför
En smådräng snarkar i godan ro
Och hvarken ser eller hör.
Nu sänks mot kudden en grå mustasch —
»Himmel och afgrund!» Uppskrämd page
Hertigens jernhand i skuldran skakar:
»Sängen är tom! Är det så du vakar?»

En tum från ett rytande lejons gap
Är lifvet säkrare visst:
»De bortfört vårt unga lifsherrskap,
Du hjälpt dem, din satanist!
På sträckbänk, din hund, eller strax bekänn!
Vaker upp, vaker upp, I hertigens män!»
Nu genljöd huset af röster och vapen
Och yrvakna lupo knekten och knapen.

På knä vid tröskeln en halfdöd sven
Omfattar hertigens ben;
Då ropas i gången: »här är jag igen,
Herre fader, tillgift åt Sten!»
Till spökrummet dörren är stäld på glänt,
Och liten prins, liksom intet händt,
Barfotad hastar till fadrens möte
Och tryckes i blinken intill hans sköte.

»Härut!» befaller hertigen så
Den svärm, som gången har fyllt,
Och skälfvande kysser han ögon blå,
Som hade bannor förskyllt.
Sin rustibus, blott i linnet klädd,
Han bär i famnen tillbaks i bädd.
Den lille hviskar uti hans öra:
»Nu icke vred! Allt I skolen höra.

»Den hvita frun i kammaren der
Vid midnatt plär gå ibland;
De mena att hon eder ovän är
Och önskar ondt åt vårt land.
Jag ville säga den frun ett ord,
Som skulle få henne qvickt i jord.
Det mörksens afskum jag icke rädes —
Låt henne komma! Gud är tillstädes.

»Jag vet jag borde haft edert lof,
Men slätt ingen fara ju var.
Till gula kammarn, då allting sof,
Jag smög mig — månen sken klar.
Der satt jag och väntade oförsagdt,
Men hvita frun hon tog sig i akt.
Så föllo mina ögon tillhopa —
Jag väcktes, då folket begynte ropa».

Herr Carl han fröjdas vid piltens mod:
Der tändes ett hjelte-ny!
»Rätt så, mitt unga, mitt svenska blod,
Det kallar jag Vasa-gry.
Gå utan att blinka din raka stig,
Och helvetets magt skall ge tappt mot dig!
Vår sak skall segra — du skall fullkomna't . . .»
Men mot hans axel re'n gossen somnat.

Försigtigt han lägger sin börda ned
Vid ljus af gryende dag.
Hans älskling slumrar i rosig fred
Med afmätta andetag.
Då smälter sinnet hos jernhård man:
»O Gud, hur mig än du straffa kan,
Min skuld skall ej tynga på Sverges öde,
Han der skall blidka jemväl de döde». —

Men nattens skuggor och spöken fly
Och dagen ögat slår opp
Och speglar strimmande arlasky
I gräsets perlande dropp.
Det sjunger och glittrar vid insjöns strand —
Ja, det är det gröna Södermanland!
Herr Carl han gångar ur instängd kammar
Och andas doften från ungbjörkstammar.

Med spänstiga steg sin väg han tar
Kring holmens sorlande brädd
Och har ett vänligt *Guds fred!* till svar
Åt Jesper, som kröp der rädd.
Den gamle stackarn, som slutat sin rund,
Stod fastväxt kvar med gapande mund:
»Nej, maken såg jag då ej på länge!
Hvad i all verlden kom åt den stränge?»

I Svedenborgs trädgård.

I södra bergen svärma barnen små
Kring plank och stugor,
I kapp med hvita fjärlar, två och två,
Och sommarflugor.

Och det är oskuld, lek och fröjdesprång
Uti det fria,
Tills klockan börjar ringa aftonsång
Uti Maria.

Den lilla Anna nickar gladt god qväll
Till lekkamraten
Och går se'n lydigt hemåt, rar och snäll,
Till mor och maten.

Hon vandrar hem och undrar, bäst hon går,
Om natt som stundar
Skall återskänka drömmen från i går,
När snart hon blundar:

En dröm om vackra barn med guldgul lock,
Som frukter bära,
En vänligt leende och luftig flock
I drägter skära.

»Jag undrar just, om änglar se så ut!»
Hon frågar stilla
Och hinner så till hemmets låga krut,
Den kära lilla.

Vid porten stannar hon — en plötslig lust
Får magt med tanken:
I hörnet syns en liten byggnad just
Bland trädgårdsplanken.

»Det är ju der som han, assessorn, bor,
Om hvilken spordes
Att han ser andar — ja, så säger mor —
Tänk om jag tordes!

»En egen gubbe, full med rynkor små
Kring ögonbrynen,
Som ingen elak — folket säger så —
Kan se i synen.

»I går jag mötte'n. Han såg vänlig ut
Som ingen annan
Och gaf mig sockerkandi ur en strut
Och kyss på pannan.

»Jag tror jag vågar.» Nu assessorns grund
Hon skyggt beträder
Och rör vid lusthuslåset i en lund
Af rönn och fläder.

Hur kunde hon i hast få sådant mod?

På tröskelns tilja

Hon står som supplikant: »ack var så god...

Jag skulle vilja...

Så gerna se en ängel!» — Det är sagdt,

Det stora ordet.

Den gamle herrn, som har en sådan magt,

Ser upp från bordet.

Hur ler hans blick af sällsam klarhet full!

Han drar på munden:

»En ängel vill hon se, mitt söta gull?

Skall ske på stunden!

»Kom i min trädgård!» — ut i aftonsol

Hon förs vid handen

Emot en gång med tak af kaprifol,

Bland jordgubbslanden.

Uti en ram af grönt vid gångens slut
Vill ögat stanna
Framför ett fönster — lagom till titt-ut
För lilla Anna.

»Till fönstret der, mitt rara hjertegryn,
Jag henne leder.
I glaset får hon skåda då den syn,
Hvarom hon beder.»

Den lilla lyder, bäfvande och snar.
Hvad kan det vara?
Hon ser ett barnansigte. Fönstret var
En *spegel* bara! —

Vid trädgårdsgrind en kyss af Svedenborg
Till afsked får hon,
Och snart på gatan, med en jordgubbskorg,
Fundersam står hon.

En afton hos fru Lenngren.

Vid Svenska Akademiens hundraårsfest.

I.

En qväll i gamla Stockholm — regnets sus
Och höstens mörker väcka tunga tankar.
I gatuslasket sprids ett dimmigt ljus
Af sjuttonhundranitti-talets dankar.
I blåsten skylten gnisslar på sin stång
Och vandrarn söker tak med hastad gång.

Karosser rulla af till assemblén.
Nu är det tid att stänga — krämarn menar,
Men ser i fönstren midtemot ett sken
Igenom några almars nakna grenar,
Som in i saln sin sommarskugga bredt
Beridarebangatan tjuogoett.

»Hos Lenngrens är det främmande i qväll!»
 Förnumstigt yttrar han till sista kunden,
 Och hon, en ärbar sextiårs mamsell,
 Blir qvar på tröskeln, trots den sena stunden.
 »Är det assessorn, han med frun kanske?» —
 »Jaha, hon köper socker här och thé.» —

»Det sägs hon skrifer?» — »Ja, nog är hon qvick
 Och bara äkta prima-vara tar hon
 Och allt skall vara noga på en prick
 Och som ett dockskåp fint i köket har hon.
 Hvad allting kostar, hon på öret vet,
 Men aldrig knusslar hon en smul för det.»

Det der ha grannarne på reda hand; —
 Men herrn i vagnen andra tankar hyser.
 I sobelpels, med stjerna och med band,
 Han ser i förbifarten, hvar det lyser —
 Och strax det rycker till af obehag
 Uti hans gula Reuterholmska drag.

Deruppe fins en liten verld för sig,
 En fristad för satirens, skämtets vänner. —
 »Ifall man skrattar, skrattar man åt mig!» —
 Så »ljusets fiende» instinktlikt känner.
 Den krets, som slog ett slag för »sundt förnuft»,
 Än hos fru Lenngren andas hemmets luft.

I magtlös harm, att ej han storma kan
 Den höjd, der snillet firar sina lekar,
 Han rullar bort och stänker ner en man,
 Som mellan högarne och pussen tvekar.
 Ond och bestört, damaskerna beser
 Den öfverstänkte — men hvad nu? Han ler!

»Just vid fru Lenngrens port — det var besatt!»
 Vår man af obetvingligt löje lifvas
 Vid plötsligt minne af *Cornelius Tratt*,
 Som också brukat i damasker trifvas.
 En ringa sak, ett flygtigt ingenting
 Får tanken fångad i en magisk ring.

Ett namn, ett ord! Figur uppå figur
I blinken syns: — der kommer hela slägten
I pudrad piskperuk, i uppsatt tur,
I stor panier, i nationela drägten, —
En brokig vauxhall, full af djerf komik,
Af saftig färg och lefvande plastik.

Han känner dem, han sett dem allihop: —
Helt styf i sin robrong den goda tanten,
En skälmsk kusin med musch vid kindens grop,
Och gamle onkeln sedan — rädd om slanten! —
En qvinna, sjelf från verdens äflan skild,
I några penndrag ger sin samtids bild.

Ack, tiden är af en så trumpen ton,
Har nyktrat till från Gustafs glädjefester.
Sjelf svärmeriets stora illusion
Uti en pöl af blod gick ned i vester . . .
Upplysning, frihet — hit de fört alltså!
Man suckar trött och tar sitt ok uppå.

Om i den lund, som sången öfvergaf,
Ett eko väcks, — det är, när hjertan brista:
Guitarrn är stum på Bellmans fattiggraf,
Den sprungna bågen läggs på Kellgrens kista.
Då är det *hon*, som fängslar land och stad
Med några visor i ett tidningsblad.

Hon, hvilken få ha sett, än färre känt,
Hur med en rad hon klarar trumpna miner!
Idyllen, — värre är det ej bevändt, —
Har evigt plats, jemväl ibland ruiner,
Och, kära landsmän, — sen er blott omkring:
Hur mycket löjligt fins på jordens ring!

Hur hvarje ord i minnet fastna vill!
Den är som kardborrn, denna qvicka meter,
Och halfva Sverge kan den utantill,
Förrän man frågat, hvad författarn heter.
När Ryktet sist gör officielt besök,
»Är inte hemma», svaras från ett kök.

Hvad ställning har hon? — En assessor-frus,
För dem som sälja socker, thé med mera, —
För några är hon damen, i hvars hus
Gustavianer komma och frondera, —
För den, som älskar Sverges ädla sång,
En diktens stjerna utan nedergång.

Här står nu denne man, i regn och höst,
Med blicken fäst på våningen deroppe.
Der dväljs den dolda, som till fröjd och tröst
I tidens malört mängt en nektardroppe.
De lycklige, som äro der i qväll
I snilletts och den goda smakens tjäll!

Han dröjer ännu, fast det blåser kallt,
Och ser, hur ljusen tindra klart i taket.
Är lyckan god, han varsnar en gestalt,
En rörlig skuggbild innerst i gemaket;
Men minsta skymt ej föll på spejarns lott —
Hon unnar världen sina sånger blott.

II.

På gatan faller regnet mörkt och stridt;
Men inomhus man glömmet sjelfva tiden
Bland förmaksmöbler, målade i hvitt,
Med tyg af grönt och lilas-färgadt siden.
Ett par små Hilleströmska taflor der, —
Här en albaster-byst utaf Voltaire.

Ett pryddigt briccbord. Bredvid sockerskåln
Ett thékök sorlar treffligt, silfret lyser.
Utur ett litet aromatiskt moln
Värdinnans öga öfver kretsen myser,
Och Chinas dryck i koppar från Rörstrand
Får högre smak som skänk af hennes hand.

Värdinnan — är hon ung och vacker då?
I denna krets, den bästa Sverge äger,
Ej någon tänkt att gifva svar derpå —
Så står hon hel för dem, i hvad hon säger.
En medelålders fru, om ni så vill,
Ej hög till växten, fyllig ock dertill.

Inunder grekisk bindel hårets flod
Kring hennes hjessa bucklar sig i vågor,
Som litet puder, efter dagens mode,
Strött askfärg öfver — aska släcker lågor.
Här halp det icke — elden bryter fram
I ögon spelande af epigram.

Det fina, hvita hullet kläder godt
Den arm, som rör sig der i thébordsstöket,
Den hand, som bläckspår aldrig nalkas fått,
Så litet som en musch af sot från köket.
Fast hennes sänger öfver landet gå,
Carl Peter Lenngren lider ej derpå.

Han anses kärf: — ett ord är lätt till hands
Vid verdens dom, men här i husligheten
Den blick, som hvilar trygg och nöjd i hans,
Ej vittnar alls om »huldhet i förtreten».
I afton är den hedersmannen glad:
Hon åter har en godbit för hans blad.

I gästfritt hem de adertons förbund
Är denna gången företrädt af fyra, —
En krets, som blifvit husvill i den stund,
Då gallsjuk Reuterholm uti sin yra
På sångmör hämnats för ett modigt ord. —
Nu hålles sammankomst vid detta bord.

I laget Gyllenborg är älderman,
En äldre skolas vörnadsvärda minne.
Hans sång om »själens styrka» blekna kan,
Men aldrig förebilden i hans sinne.
Hans lugna höghet har ock sitt behag
Som solen på en molnfri vinterdag.

Hans granne, Leopold, re'n hunnit med
En artighet till hvar och en i rummet.
Det hör nu en gång till, — det är hans sed
Att först så der af bågarn blåsa skummet,
Förrän han ger ur konstfull gyllne skål
Sitt snilles rätta vin i rågadt mål.

Så Rosenstein — det bästa hjertelag,
Det klaraste förstånd, som ödet tvungit
In i en tung gestalt med grofva drag;
Och Silfverstolpe, nyttans skald, som sjungit
»Medborgarns» lof och med sin frisinthet
Nyss väckt på höjderna så stor förtret.

I glädtigt samqväm ilar stunden bort,
Man ömsom skämtar, ömsom allvar språkar.
Med något infall, träffande och kort,
Värdinnan ofta sakens kärna råkar, —
Men blott i förbigående, helt blygt och lätt,
Och liksom vädjande till högre rätt.

Re'n uppbrottstimmen nalkas. Nio slag
 Förtonande ifrån pendylen dallrat. —
 »En bön till vår värdinna vågar jag» —
 Tar Gyllenborg till orda — »Lenngren sqvallrat.
 Förrunna oss ert nya stycke nu!
Den glada festen — så är titeln ju?»

Skaldinnan får ej neka. Hennes man
 I loflig stolthet redan sagt för mycket.
 Med purprad kind, med röst, som långsamt vann
 Sin stadga åter, nu hon läser stycket:
 Hvad täck skalkaktighet, hvad ömt behag
 Och dock hvad breda, säkra penseldrag!

En landtlig fest, der oskuld, barnaskön,
 Med jordisk glädje står så väl tillsamman
 Som fatens rosor, lille Görans bön
 Med nyckelharpans surr och folkets gamman.
 Hur stormar grusande kring världen gå
 Än ryms i Sverge mången lycklig vrå!

Hon slöt att läsa. Kretsen lyssnar än
Tyst inom sig till ljud från flydda vårar,
Då Gyllenborg sig reser upp igen, —
Hans blick är blank af återhållna tårar.
»Tack!» — säger han, den hvita hjessan böjd —
»Jag vet att Kellgren skulle lett af fröjd!

»I namn af Gustafs sprängda skaldförbund
Vår tack för än en afton, ljufligt gången
Bland alla gratier på fridlyst grund!
Tack och farväl — än lefver svenska sången!»
Värdinnans hand man har till afsked kysst,
Och snart är hela huset mörkt och tyst.

* * *

Ur första våningen det ljus försvann,
Dit sene vandrarn blickade så gerna.
Den afton kom, då aldrig mer det brann,
Och blott från minnets hvalf en stilla stjerna
Såg ner på all den dårskap, all den flärd,
Som endast byta namn i samma verld.

Men denna stjerna från en svunnen tid
Nu hit till oss sin fina ljusflod skickar;
Bland mörka moln, bland brytningar och strid,
Vi möta hennes goda, svenska blickar.
Den egna härdens ro och löjets rätt
Hon häfda vill för dagens mulna ätt.

Den ädla taffelrund, som hon höll kär,
Förgäter henne ej vid sekelfesten.
Till minnens högtidståg jag frambesvär
I dag den älskade, den skygga gästen;
Men ack, hur svag den skuggbild, som jag fått!
Hon skänkte världen sina sänger blott.

Den trettonde Mars.

Han stirrade ned från sitt slottsgemak
Utöfver lejonbacken,
Han stod der så stel, så spänd och rak
I den trånga blåa fracken.

Hur kall han syntes, en feber brann
Bak serafimerstjernen,
Och tankarne hvirflade af och an
I den arma pinade hjernen.

Hur kunde det gå så förtvifladt slätt,
Så jemmerligt som det gjorde?
Han var ju en kämpe för sanning och rätt,
Dertill en Herrans smorde!

Hans namn Sannfärdig och Trofast är.
Han ensam ej sig försvurit
Åt den korsikanske Lucifer
Och vildjurets tecken burit.

Att vägra förlikning med Antikrist,
Det var att himlen förtjena;
Men därför hade han Finland mist
Och stod förrädd och allena.

Hans rikes bålverk åt ryssen skänkt,
Och så den långa reträtten,
Oduglighet, svaghet der minst han tänkt —
Och sist nu från Vermland stafetten!

Var Cronstedt fal och var Klingspor feg,
Rebellen — det var dock rågan!
I går man lydde ännu och teg —
I dag är det upprorslågan.

Hur var det möjligt? Hvad helst han gjort
Haft bifall af grånade råder.
Allt var förträffligt och vist och stort,
Så snart han talat i nåder . . .

Liksom från tingens sanna gestalt
Den skymmande slöjan flugit,
I blyxtbelysning han såg nu allt:
De hade blott ljugit — ljugit.

O dessa hofmän med fruset smil,
Prelater med ja och amen
Och dessa festtal i öflig stil
Om Gustaf och Vasastammen!

Lögn — idel lögner så långt han mins:
Ministrarnes reverenser,
Då han från skötet som tre års prins
Gaf sina audienser.

Handkyssningar bara och böjda knän,
Men sanning ej för ett öre!
Så vardt han en hög, absolut suverän —
Hans folk, det stod utanföre.

Hans folk, han har ej sett till det stort,
Men när han färdat ut order,
Det blödt och betalat, som det har bort,
I kampen mot Rysslands horder.

Nyss stälde det upp sin ynglingahär,
Ett landtvärn med fädrens sinne.
Sitt yttersta stöd har han ändå der
Mot fiender ute och inne . . .

Då ljödo trumslag vid början af bron
Och inför konungens blickar
Allt närmare kom en ung bataljon.
På dem kan jag tro! han nickar.

Men hvad är detta? Än hit, än dit
Gevären svaja eländigt
Och mellan leden i kompani't
Hvad gapande luckor beständigt!

Han är förstenad. Är *det* hans sköld,
Den svenska ungdomens blomma?
I usla paltor de hacka af köld
Med kinder gulbleka, tomma.

Vid sista svängningen segna två
Af svaghet omkull på marken.
I silfverringklockan griper då
Med feberifver monarken.

Och mot sin darrande adjutant
Han träder med handen knuten:
Hvad fattas folket? Tala sant!
Sant, hör ni, sant på minuten!

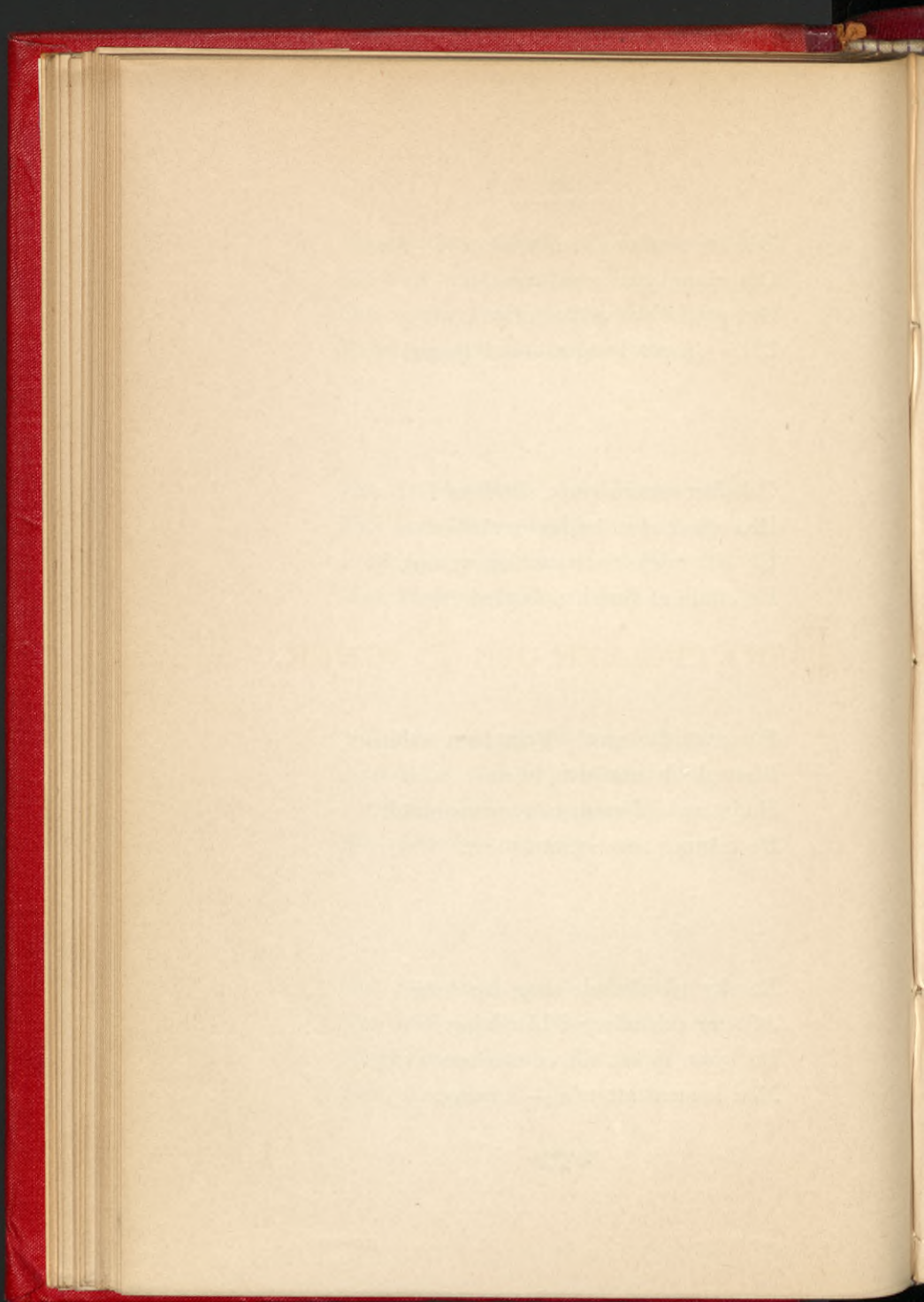
Till svar en stammande, skrufvad fras
Om vinterkylan som suger,
Om patriotiska afskedsglas . . .
Ut! — ropar kungen — ni ljuger!

Och åter ensam emot sitt bord
Han sjönk, den beklagansvärde.
Uti sitt mörker ett sanningens ord,
En stråle af ljus han begärde.

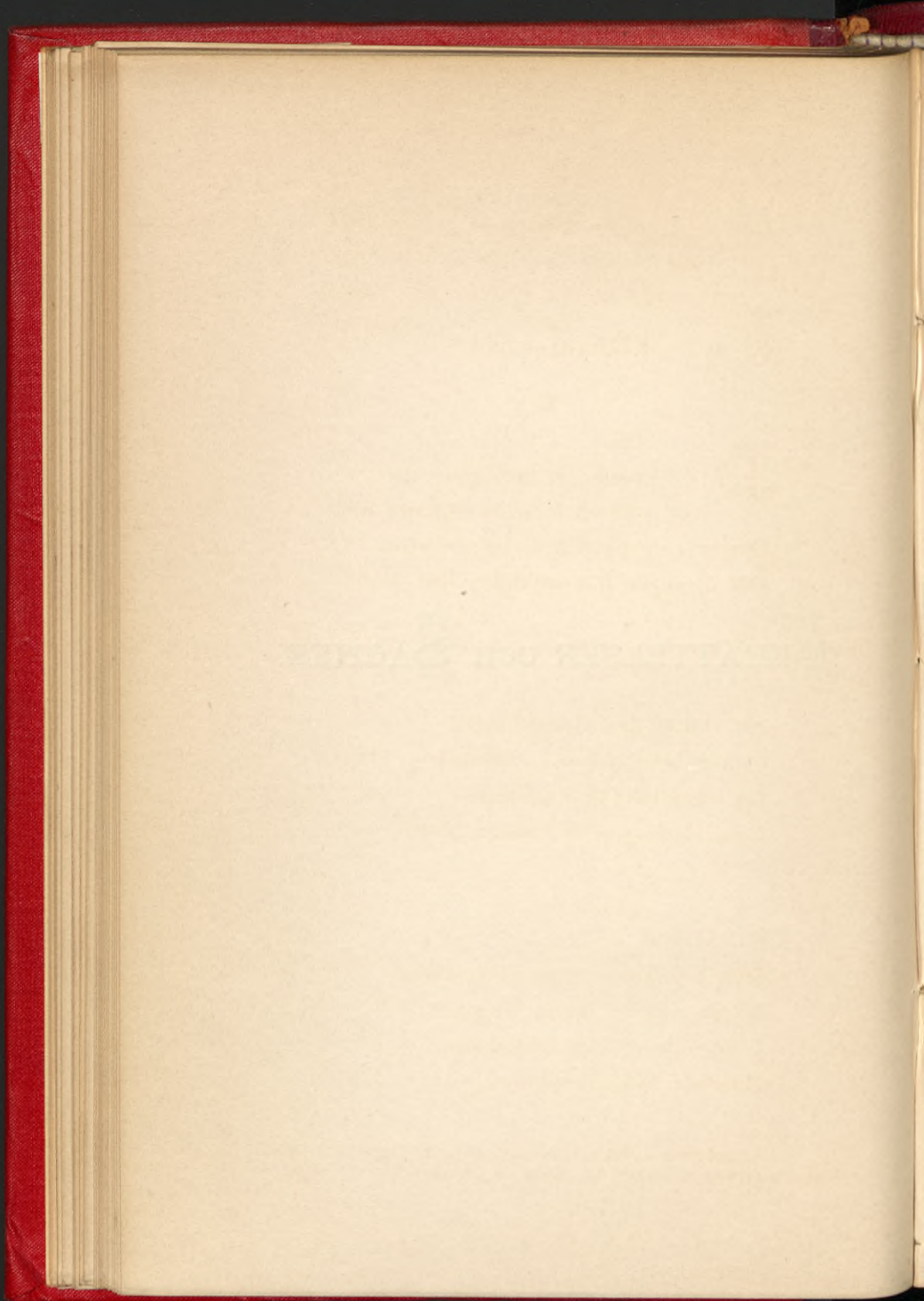
För sent, för sent! Från hans kabinettt
Blott skilda utaf den tunna
Skulpterade dörren, re'n sammanträdt
De männer som svara kunna.

En sky på härdade drag låg tung
Af sorg och allvar i blandning.
De hyste ej hat till en stackars kung,
Men kommo att tala — sanning.

BERÄTTELSESR OCH SÄGNER.

Klabauterman.*

I.

På Zuider-see vid horisonten
Låg qvar en strimma sällsamt röd.
Det skymde på den flacka stranden,
Der dyningen likt snyftning ljöd —

Ett eko af den afskedsklagan,
Som råde innan sol gick ned,
Då segelhvít Ostindiefararn
Från Harlingen ur hamnen gled.

Men Frieslands unga sjömansbrudar
Vändt sorgsna hemåt längese'n.
I skymningen och ödsligheten
En enda flicka dröjde än.

* Klabauterman — eller Kabouterman — är en känd sagofigur. Hufvudmotivet i dikten är hemtadt från en friesisk sjömanssügen.

Hon grät ej mera, stackars Katje,
Som nyss då afskedskyssen brann.
Bedöfvad stod hon, liksom själen
Flytt ut att följa Adrian.

För tankens skälfvande magnetnål
Fans blott en rigtning — den han tog,
Den raskaste af lättmatrosor,
Som bort på salta vågor drog.

Ett år att vänta, kanske tvänne,
Om ens han kommer åter då!
Farsgubben hennes, gamle Pieter
Cornelissen bestämt det så.

Som högbåtsman med Tromp och Ruyter
Han fordom surrat jorden rundt;
Den som ej än passerat linjen
Var i hans ögon bara strunt.

Då Adrian sitt hopp bekände,
Var gubben därför sträf och sträng
Först en ordentlig långtur, pojke,
Se'n tänka vi på brudesäng.

Ej vackra ord och böner hjälpte,
Och Adrian — så fick det bli —
Tog hyra just ombord på *Timor*,
Som svärfar hade pengar i.

Vid dotterns alla qväfda suckar
Den gamle Pieter mente vred:
Då jag riskerar tusen gyllen,
Kan du riskera pojken med.

Du arma Katje — hvilka nätter,
Som nu i höst dig förestå,
Då sömnlös du på stormen lyssnar
Och dina fönsterluckor slå!

Och då omsider vinterfrosten
En spegel lägger blank och glatt
På alla dammar och kanaler
Och skridsko späns vid yra skratt,

Hvar är då han, som under hufvan
Smög in en kyss halft eld, halft is,
När vid hans hand i vida ringar
Du som den snabbaste tog pris?

Och när en gång i vår du sitter
Bakom din fläktande gardin,
Skall ingen hviska in från gatan
Igenom fönstrets balsamin.

O grymma tanke! Tårefloden
Begynte åter flyta strid,
Men Katje ryckte till helt häpen —
Hvem suckade här tätt bredvid?

Mol ensam stod hon nyss på stranden,
Och nu satt här en späd figur,
Hopkrupen på en sjömanskista.
Det var väl bländverk eller hur?

Dock nej, i röda yleskjortan
Han dröjde kvar i månens glans.
Gestalten var en liten pysslings,
Men ansigtet en gammal mans.

Grådaskig som ett torskskinn, skrynklig
Som sjuttiårig eller mer,
Han ringde med små korta barnben,
Som ej från kistan räckte ner.

Och med en långsuck liksom dragen
Ur djupet utaf jordens famn
Han mumlade: ack, stackars Timor!
Du kommer aldrig hem i hamn.

Blek af förfäran sporde Katje:
Hvem är du? Tala, jag besvär!
Hvad vet du om det skeppets öde,
Säg, menska — eller hvad du är!

Två matta, släckta ögonglober
Nu rigtades på mön som skalf,
Och hon förnam en röst som talte
Liksom i hennes öras hvalf:

Klabauterman har lemnat Timor,
Klabauterman har gått i land . . .
Ett rop af fasa undslapp flickan
Och ned hon segnade på sand.

Är det minuter eller timmar
Som rinna bort i månens ljus?
Hon vet det ej — med stannadt hjerta
Hon lyss till andestämmans sus.

II.

Du hörde mitt namn — och din kind blef kall.
Hvart barn ju vet att det gäller
På hafvet skeppsbrott och olycksfall,
Om synlig jag fram mig ställer.

Som skeppets hjerta jag sitter der
Och ängsligt jag klappar — klappar
Och manar folket, då storm är när,
Att ta in klutar och lappar.

Om vakten på däcket nickar till,
Från lasten, der gömd jag sitter,
Med vredgad knackning jag varna vill
Så att ur slummern han spritter.

Men måste resan få vådligt slut,
Då lemnar jag min förrättning
Och går i land för att välja ut
Nytt fartyg och ny besättning.

Se mig blott ej så förtviflad an!
Mig också till sinnes gick det
Att skrämma till döds som klabauterman,
Som gästen med torskansigtet.

Du tycker jag är så grym och stygg —
Men, tro mig, jag var en annan
Den tid jag red på delfinens rygg
Med krans af sjögräs kring pannan.

Då människobarnet för lifvet knöts
Till den förgängliga kroppen,
Mitt väsen för alltid sammangöts
Med böljan, med vattendroppen.

Än följde jag svallets yrande gång
Bland jubel af bröder och likar,
Än bar mig dyningens sakta sång
Till grunda, månljusa vikar.

I skimmer, svalka och vågmusik
Lycksalig jag fram vardt buren,
Naturen var skön och sig evigt lik,
Och jag var ett med naturen.

Då vardt jag berusad af öfvermod
Och bröderna mina äfven.
Om njutning hviskade ljummad flod,
Som smekande smög bland säfven.

I skuggiga bugten, vid lönligt bad,
Förstucko vi oss så gerna
Och summo in mellan vass och blad
Att röfva en dödlig tärna,

Och jordens söner, som fruktan band,
Med oss sina gudar ökte,
Och snöhvit vädur blödde på strand,
Der våra altaren rökte.

Men tempel och högmod föllo en dag.
En magt, den enda och ena,
Fördömde vår skönhets lockande drag
Och sade: går bort att tjena!

Då skingrades vi med ett tungt farväl,
Förvandlade, styggt förbytta,
Och böljans laglösa barn vardt träl
Till seglares varning och nytta.

Jag klappar — klappar så ångestfull
Och tröttnar aldrig i värfvet
Och vakar och varskor för deras skull,
Som sväfva öfver förderfvet.

Fast ej ett väsen af kött och blod,
Med menskan jag sörjer och lider.
Dess sorg skall dock slockna i tidens flod,
Min räcker i tiders tider.

En fridlös ande, jag känner qval
Då menniskolycka krossas.
Ack finge jag rädda ditt hjertas val!
Ack kunde jag sjelf förlossas!

Att Timor går under — det är ett ord
Som oåterkalleligt skrivits;
Men hur det går de hundra ombord
Att veta icke mig gifvits.

En enda man — den du önskar helst —
Ur nöden säkert jag bringar.
Ett ord af dig gör Adrian frälst
Och löser den trälldom mig tvingar.

Ett ord — och din gosse du skåda skall,
Helt brun under blanka hatten.
Ett ord — och tusen års pröfning är all,
Och jag blir till skum på vatten.

Men ödet ett offer af dig begär:
Kyss gästen med torskansigte!
Att rädda ur faran den du har kär
Med egen fågring du plikte!

Ty rör din mun vid klabauterman,
Din hy af rosor och drifva
I nästa månljus blir likadan
Som gästens — och skall så förblifva . . .

Med mindre att icke han, gossen din,
Då öfver din tröskel han träder,
Dig kysser med oförändradt sinn'.
Men — sjöman är vind och väder.

Skön Katje tryckte ögonen hop
Och böjde sig ned mot anden.
En iskall kyss — och ett halfqväfdt rop —
Allena var hon på stranden.

III.

Nu sitter Katje hemma
I kammaren hos gamle far,
Och nattens syn beständigt
Vid dagsljus framför sig hon har.

Hon hört så många gånger
Historien om klabafterman,
Om skeppets bundne ande,
Som jungfrukyss förlossa kan.

Att hon i går ej drömde
Det säger hennes hvita kind;
Der snuddade ju läppar
Så isande som nattens vind.

Och handen magtlös fäller
I knät tillbaka nål och söm,
Hon brinner och hon fryser —
Den kyssten var nog ej en dröm.

Ett moln gick öfver solen —
I fönstrets djupa vattenskål
En guldfisk spratt med stjerten —
Hon rycker till och tar sin nål.

Den gamle Pieter blossar
Utur sin snugga tyst och tvär
Och rynkar pannans märke,
En minnesbeta som han bär

Af svenskens änterbila
Ifrån en sent förgäten stund,
Ombord på Brederode,
I krutröksdunkelt Öresund.

Så täcks han öppna munnen
Och murrar huru slätt bevändt
Det är med nutids sjömän
Emot det folk, hans ungdom känt.

»Den der kapten på Timor —»
Här blåste gubben argt en rök —
»Den der mynheer van Bloemen,
Han är en krabba och ett ök.

»Jag såg på hans manöver
I går — det var just synd och skam!
Han, gudbevars, är slägting
Till redaren i Amsterdam —

»Men om jag bara anat
Hvad från och med i går jag vet,
Jag aldrig vågat pengar
Med Timor — det är säkert det.»

Ett tåg af rädda frågor
På Katjes öppna läppar stod;
Men stum hon sänkte hufvu't,
Ty nu var gubben icke god.

Han stöflade ur rummet
Och gick till skeppar Dirk bredvid
Att hålla tal vid groggen
Hur allt var klent i denna tid.

IV.

Vid spegeln Katje länge stått
Af ångest tagen,
Sett aftonglöden bli till grått
Kring dragen.

Rättnu så glider månen in
Med trolsk belysning,
Der kryper öfver fagert skinn
En rysning:

»Den hy, som Adrian älskat nyss,
Nu skall den falna,
Och värmen i min gosses kyss
Skall svalna.

»En vacker dag han bultar på
Och famnen breder,
Och jag — jag står der hemsk och grå,
Ser neder.

»Hans blick, med fasa naglad fast,
Till döds mig kyler.
Det stackars ansigtet i hast
Jag skyler.

»Dock skall den lott på mig jag tog
Ej tung jag tycka.
Han lefver — det är sällhet nog
Och lycka.

»För honom allt på nytt jag bär
Mång tusen gånger,
Och rinner tåren, ej det är
Af ånger.»

Men månen stiger rödlett blek
Bak hammens skutor,
På dunkelt golf det blir en lek
Af rutor.

Det sakta plaskandet från strand
Så spöklikt låter.
Hon gömmer ansigtet i hand
Och gråter.

V.

Och dörren slogs upp af ett häftigt ryck!
Med luftdraget utifrån
Der stormade in en reslig figur
Rakt fram till Katje i vrån.

Hon hann ej att skrika, hon greps i en famn
Och lyftes en aln upp från jord
Och fick sig en kyss så het som en eld,
Förrän hon fick säga ett ord.

Men Adrian ropte: »hvad sitter du här
I mörkret, du fagraste ros?
Du tror väl att sjelfvaste raggen fört hit
I luften din lättmatros?

»Jo här, skall du veta, händt märkliga ting:
Kapten ville lära sin lots
Och lyckades ränna ordentligt på grund —
Åt fanders med fartyg och gods!

»På båten, som skickats att hemta ut hjälp,
Jag följde med brådskande bref;
Men aldrig jag tänker att Timor blir flott
Derute på Texelns ref.

»En skada på hundrade tusen och mer!
Jag skäms att jag tar det så gladt;
Men hur vill jag vara på annat manér,
Då åter jag ser dig, min skatt.

»Fast här är ju becksvart — jag ser ingenting
Och stöter mot bord och mot stol.
Fort, flinta och fnöske — seså, gudskelof!
Nu går du ur mörkret, min sol.»

En gnista — och ljuset sprang ut öfver skåp
Med snäckor, struts-ägg och kram
Och ut öfver flickan, hvars öga flög
Till spegeln i ebenholtz-ram.

Ur ramens fördjupning i möte hon fick
Sitt anlet med gårdagens hy,
Två gropiga kinder med lenaste skinn,
Der purpurn steg upp som en sky.

Och nu, liksom väckt ur en elak dröm
Och fri från beklämmande qual,
Hon föll i hans famn — och kyss på kyss —
Och osammanhängande tal.

Ett glädjesnyftande ljuft tokeri,
Som blandade blindt om hvarann
Ett märkvärdigt torskskinn och månsken och kyss
Och troll och klabauterman.

Så kunde de hållits till ljusan dag,
Men gubben kom rytande hem:
»Jo, nu är det färdigt — det gick som jag sa' —
Och pengarne — hin tog dem!»

Jag sa' det förut! — Det var Pieters tröst
Att gammal ändock är äldst.
Att tiden var dålig höll Adrian med —
Han gjort det om hvad som helst.

Och gubben tinade småningom,
Han såg hur hans Katje var glad.
Han lät ej så helt omöjlig mer,
Då paret bevekande bad.

Det sista inkast som öfvervanns,
Var kassans svåra skavank,
De tusen gyllen, som Timors kapten
Placerat i Texelns bank.

På Adrians muntra: »dem skrifva vi af

Från Katjes hengift, du far!»

Var gubben tvungen att medge sjelf

Att penningfrågan var klar.

VI.

På den flacka stranden
Tvänne sälla vandra,
Tätt med famnad midja
Tryckta till hvarandra.

Våta sanden glittrar
Under höga duner.
Måneglans på hafvet
Bygger skimmersyner.

Ur oändligheten
Djupa toner välla
Fram till menskobarnen,
Till de båda sälla:

Högsta lust ej skänkes
Åt en omedveten.
Älska, strida, tjena!
Det är hemligheten.

Kunna för en annan
Helt sig sjelf försaka
Och af milda magter
Dock få allt tillbaka —

Det är högsta sällhet,
Luttrad genom smärta.
Du har hållit profvet,
Unga qvinnohjerta!

I din egen glädje
Min sig tacksamt blande,
Då din seger löser
Här en bunden ande!

Själen i ditt öga,
Då af fröjd du gråter,
Gör att all naturen
Skön vill stråla åter.

Samma suck och trånad
Alltet genombäfvad,
Till gemensamt ursprung
Alla, alla sträfvad:

Känslans offerlåga
Ren i menskohågen,
Vattenliljans hvithet
Och mitt skum på vågen!

Ginevra.

Ack, då jag genomforskat steg för steg
Mitt Florens, hjertehem vid Arnos vågor,
Det fans ej mur, det fans ej sten som teg,
Men allt fick röst vid fantasiens frågor.
Palatser grå med vapenpydd portal,
Trots sina galler, gáfvo svar på tal,
Hvar regel drogs ifrån af andehänder,
Hvar gränd, hvart hus förtrodde mig legender.

Som eols-ton, som iris-färg så skär,
Så luftigt formlös, i mitt inre sväfvar
Än mången dröm som sökte fäste der
För diktens sinnrikt fina spindelväfvar.
De vackraste försvunnit ur mitt fång,
Som bakom kullens pinjer solnedgång;
Fast mina ord blott färgerna försvaga,
Här är nu en till sist — Ginevras saga.

* * *

Hon var ett barn utaf Amieri's släkt.
Hvar manlig ättelägg var född att bära
I signorian brämad purpurdrägt
Och frukterna af trälars flit förtära,
Då döttrarna, i sina mödrars spår,
Med halfgömd blick bak långa ögonhår,
Till återhelsning knappt sin svanhals rörde
För ynglingar som ej till kasten hörde.

Okonstlad, god, af en naturens nyck
Ginevra ärfde bland familjedragen
Ej sinnets hårdhet, nackens stolta knyck,
Men endast hyn, gestalten och behagen.
Masaccio, flygtigt uppenbarad tolk
Af skönhetskänslan hos Firenzes folk,
Framför sin fresk på hennes ögon tänkte,
Tildess att handen hopplöst penseln sänkte.

Ginevra, främling i sin egen värld,
Vid kavaljerers nobla svada qvaldes;
Hon kunde lyssna till en grekisk lärd
Och hemligt hon hos permeböcker dvaldes.
Hon ofta ensam på terrassen satt
Och lät sin tanke gå i sommarnatt
Med melodier, glidande på floden —
Men ej till indiskt tyg i krämarboden.

Hvem vann med lutan så ett hjerta strax?
Antonio Rondinelli, han allena,
Hvars visor gingo liksom vind i ax
På folkets läppar ända till Siena.
Hvarenda älskare kring land och stad
Sjöng efter snart hans sista serenad,
Enhvar till *sin* hans ljufva stanzer stälde,
Men det var blott Ginevra som de gälde.

Och hon, hon hade sin Antonio kär —
Fast, simpel speleman, till husets fester
Han aldrig bjöds, då facklor, korsgevär
Välkomnade vid porten höga gäster.
Men under yran af en karnaval
De båda unga kommo dock i tal;
Bak sidenmask, när Argus-ögon sofvo,
Med blick och mun de sina löften gäfvo.

Så kom en bäfvande, lycksalig tid
Af teckenspråk och bref och serenader,
Tills plötsligt röjd uti försätlig frid
Hon greps om armen af sin stränge fader.
Med utsigt till det hemska klostrets cell
Hon brottades som vågen mot ett fjell,
Men hotelserna hennes uppror tämde
Och sist hon tog den brudgum man bestämde.

»Jag lyder, men jag dör!» Förtryckt natur
I detta skri lagt all sin smärta inne,
Då hon vardt ledd, ett kransadt offerdjur,
Fram till en make efter slägtens sinne.
Francesco Agolanti, dryg och bred,
En tjurhals ofvanför en gyllne ked,
Han skulle bryta denna bleka lilja,
Se'n far och mor först brutit hennes vilja.

Hon iskall satt vid präktigt bröllopsbord,
Af kyrkans grymma formler dit ledsagad.
Ej ens vid fauniskt skämt och druckna ord
Vardt rodnad upp till marmorkinden jagad.
Nu skedde uppbrott — med musik och ljus
Man förde bruden till Francescos hus —
Då hennes hvita sto om hörnet vände,
Ginevra mött två ögon som hon kände.

Re'n nästa dag gick ryktet vida kring
— Ty mången varmt tog del i hennes öden —
Att hon, som sågs i går vid altarring,
Låg häftigt sjuk — det hette snart för döden.
En man, som silfverskägg och hög baret
Till titeln »doktor» skaffat erkänd rätt,
Kom väl försedd med konstens alla vapen,
Men gaf sin dom: »här strandar vetenskapen».

I tysta grupper man kring huset stod,
Af känd och okänd många tårar götos
Af ömkan för det ädla unga blod,
Hvars sköna ögon nu för evigt slötos.
Begravningsprakt det vardt af bröllopsståt,
En hel befolkning följde tåget åt,
Der det drog fram med bloss och dystra sånger
Och bärare i hvita kapuchonger.

Som bruket är, hon låg på öppen bår.
Albasterhvit, men utan drag af smärta,
Med brudlig krona i sitt mörka hår,
Hon tycktes sofva, fast med stannadt hjerta.
Inunder katedralens höga loft
Högtidligt ljödo orden: »Stoft till stoft!»
Men jorden fick ej henne strax på stället,
Ty än arbetades på grafkapellet.

Alltså här ofvan jord ännu en natt;
Uti ett bårhus invid dömens sida
Vardt blomsterhöljda hvilobädden satt
För den som ingen morgon skulle bida.
Snart allt var ro kring öppen sarkofag,
Men mörkret hörde inga andetag,
Af inga drömmar dödens dvala stördes —
Då var det som en dyrk i låset fördes.

En usling hade sett förliden qväll
Juvelen på Ginevras finger glimma
Och stod nu som en tjuf i fridlyst tjäll
Med handen famlande i lyktans strimma.
O skräck — då reste sig den döda opp!
Allt blodet stelnade i plundrarns kropp,
Liksom med försmak af Gehennas svafvel
Han flög på dörr — och lät den stå på gafvel.

Hon kände, ur sin långa domning väckt,
Hur lifvet liksom droppvis återvände,
Men ryste till för nattens kalla fläkt,
Som vinterliga Apenniner sände.
Från tröskeln sågs ett hörn, en månljus fik
Af dömens svart-och-hvita mosaik.
Nu stod hon utanför — men hu! så frusen,
Så hjälplös bland de höga, tysta husen.

Hvem var hon sjelf och huru kom hon hit
Och var det dröm alltsammans eller vaka?
Hon såg sin svepning släpa lång och hvit,
Medvetandet med fasa kom tillbaka.
Hon var Ginevra, af föräldrar såld
Med kropp och själ i dender mannens våld,
Af kyrkan räddningslöst i fjettrar slagen
Och af befriarn, döden sjelf, bedragen.

Hon var Francescos brud — i denna sak
Fans ingen ändring möjlig här i världen.
Till honom då, att komma under tak!
Der funne hon dock vård och eld på härden.
Bland öde gator, knappt hon visste hur,
Hon flyttade sig fram från mur till mur
Och nådde, ofta dignande på vägen,
Gemålens boning, som var närbelägen.

Vid porten, kännande sin styrka slut,
Med klappen hon så länge eko väckte,
Tills äntligen, vid ett par hundars tjut,
Ett hufvud ur en vaktglugg argt sig räckte.
Men lika fort försvann det med ett skri:
»Signorans vålnad — helgon, stån oss bi!»
Af bullret vaknad, kom nu utför trappan
Francesco sjelf, med värja under kappan.

I spetsen för sin skrämnda tjenartross
Han gläntade en tum — och for tillbaka:
»Du helige Giovanni, skydda oss!»
Sannfärdligen, hon spökade, hans maka.
Det värre var än öfverfall och rån —
Den tunga regeln sköts igen med dån,
Och dermed skyndade han bort på fläcken
Att gömma sig inunder sängens täcken.

Hvart ville hon nu hän i vinternatt,
Af lefvande förnekad och af döda?
Ack, vinden var så kall och hon så matt,
På måfå släpande sig fram med möda.
»Antonio, då jag mötte sist din blick,
Igenom hjertat som ett svärd det gick.
Du var den ende. Säg i dina sånger
Att kärleken mig dödat tvänne gånger!»

Och plötsligt drefs hon af ett blindt begär:
»Fram till Antonios hem jag måste hinna.
Mitt hufvud hvila må på tröskeln der,
Då man i morgon skall mig stelnad finna.»
Ett större under kärlek sällan gjort,
Hon sjönk ej ner förr'n vid sin älsklings port
Och ropade, i det hon sansen miste:
»Antonio, hjälp!» — se'n intet mer hon visste.

Men han känt ögonblickligen igen
En röst bekant och älskad framför alla.
»Går du till mig ur sjelfva grafven än,
Jag kommer genast, när du vill mig kalla!»
I sina armar han gestalten tog,
Ett hjerta, fastän svagt, i barmen slog.
Hur ifrigt bar han in den ljufva börda,
Som döden åter tvekade att skörda!

Det var en strid emellan lif och död,
Tills kärleks ömma vård vann öfverhanden
Och rundning smög sig hoppfullt rosenröd
Kring kinder, tomma efter feberbranden.
Hvad huldt uppvaknande till lifvet nu:
»Antonio, är det möjligt — är det du?»
Men ack, med helsan till Ginevras läger
Kom också frågan: hvad Francesco säger?

Se'n nattens stora händelse vardt känd,
Amieri's hela liga var utom sig;
Först tänkte de att få Antonio bränd
För hexeri — och när Ginevra kom sig,
Med våld Francesco ville ha sin brud,
Men hejdades af styrelsens förbud,
Ty folk begynte hotfullt sammanströmma;
I detta mål blott påfven kunde dömma.

Från Rom den ofelbares utslag ljöd:
»En gång för alla kyrkans ord är gifvet;
Följaktligen, den hon förklarar död,
Är dermed löst från alla band i lifvet.»
Orimlighet för en gång skull var rätt
Och stelnad dogm var mensklig på sitt sätt.
Kanske barmhertighet bestämde svaret —
Alltnog, det räddade det arma paret.

Ginevra slets ej ur den trogna famn,
Som nyss med döden sjelf om henne kämpat;
Men Florens var ej mer en säker hamn —
Amieri's hus för djupt var förolämpadt.
Farväl då, kampanil och baptistèr!
Dock lyckan fins till sist der kärlek är.
Hon och Antonio hade ju hvarandra
Och kunde fria ut i verlden vandra.

Hur gick det se'n? Här tystnar krönikan,
Och deras öde göms i glömskans dimma,
Fast sägnen gränd för gränd än visa kan
Den väg Ginevra tog i nattens timma.
Men diktarfantasin är visionär
Och följer längre än historien bär;
Alltså, från Arno för de unga bar det
Till Brenta, till Venezia — ja, så var det.

Der skönhetslifvet friast stod i blom
Bland simmande palats på hafvets sköte,
Antonios luta var en rikedom,
Som bifall med belöning kom i möte.
Vid festligt smykade gondolers tåg
Toskanska toner gledo hän på våg,
Ginevras mörka fågring lycka gjorde
Bland gullrödt blonda tärnor, som sig borde.

Med tiden kom der af de bådas blod
En blomstrande och talrik stam, som ärfde
En skatt af skönhet, sång och lefnadsmod
Och i annalerna sig plats förvärfde.
I dessa underbara gåfvors spår
Sprang hjeltekraften fram i dystra år:
För friheten, då folk i fjettrar sofvo,
Ginevras ättlingar med fröjd sig gåfvo.

De sågo landsmän under främlingsok
Och hörde prester sjunga själamessa
Kring båren, der hon låg i svepnings-dok,
Italia, häfdens slumrande prinsessa.
Då världen sade: »hon är kall och död.
Hvad hjälpa färg och form och skaldeglöd?»
De svuro heligt: »döden skall ej hafva
Den brud, som nu I menen er begrafva.»

Och dagen kom — hon uppstod från sin bår
Och riddaren lät ej sin sköna vänta.
Med jubel steg Italiens trikolor
På hvarje torn från Arno och till Brenta.
För fagra mör och män med hjeltegry
En gammal ättesaga lät som ny:
Ginevra, af förtryck i grafven bäddad,
Ginevra, ur sin graf af kärlek räddad!

Den nya Cendrillon.

Från gamla gamla dagar, väl hundra år se'n och mer,
Fins sagan qvar om ett rike, hvars sol för alltid
gått ner.

Med torn och tinnar befästad, en mur der reste sig grå.
Den ord och lösen ej kände fick utanför stå.

En mächtig bastilj, försvarad af korsgevär och kanon —
Så tänkte barnen derute, så menade kolartron.
Med mössan i hand allena man smög förbi, med förlof,
Fast vallarnes vapen rostat och väktaren sof.

Derinnanföre — ja, lycklig den blott hörde dit!
Ett trollslag — och fult var vackert och korpen var vit.
Den simpla världen derute ur synkretsen vek
Och skuggor och sorger försvunno för skimrande lek.

Farväl med det regelräta, asketernas norm!
 Välkommen med snirklar och snäckor, du smekande
 böljeform!

Hvad leende glada färger i rose och azur!
 Hur myste ej paviljonger ur tuktrad natur!

Hvar gräsplan var en teater och lunden kuliss.
 I blomsterparterren stod Amor och sigtade segerviss.
 I duggregn utaf kaskaden sig vredon nymf och triton
 Och dallrande sam i luften en lysten, lockande ton.

Han, herskarn i denna sköna, förtrollade park,
 Det var Rococo den siste — allsväldig monark.
 Han hörde valdhorn i fjerran, en tärna i kind han knep.
 Fasanen, flaskan och Fyllis — det var ett lif han
 begrep.

Det sällskap, han hade omkring sig, var litet men valdt,
 Och lag var genast för alla hvad Rococo talt.
 Det som gick an eller icke, det som var täckt eller
 styggt,
 Det visste man, när man visste hvad Rococo tyckt.

Men också att lefva och umgås hur blef det ej lätt!
Allt, ända till tanken och ordet, fick sin etikett.
För allt fans en sirligt snirklad, en färdiggjord fras.
Hvad ej borde ses, det gömdes af rosenröd gaz.

Det tunga fick icke finnas i Rococos gård,
Och marmorn, ja sjelf albastern, snart syntes för hård.
Då gjorde tiden sitt storverk — och det var porslin,
Porslin med matta reflexer på blått och karmin.

Porslin blef nu hela slottet på Rococos ord;
Af finaste sköra lera var stol och var bord,
Just enkom för lätta väsen af ömtåligt stoft,
För trippande röda klackar i solsken och puderdoft.

Porslinet var just ett ämne, som väl stod ihop
Med kindernas smink och muscher och leende grop;
De näpnaste små markiser af hjeltelik min,
Små dygder i styfva kjortlar — porslin, porslin!

Så kunde de lefvat länge i lust och i fröjd,
Men menniskan, ack dessvärre, kan aldrig bli nöjd.
En afundsjuk féé, på afstånd, af solsky och rök
Framgyeklar ett gåtfullt något — så heter det: sök!

En morgon i daggiga gräset de funno en sko,
Blott vackrare, lättare, mindre än någon kan tro.
Den skon en sylf kunnat bära att dansa på tå,
Förutan att rubba en droppe, på ängarnes strå.

Herdinnor bredvid markiser i nyfiken ring
Betraktade ifrigt fyndet och vände det kring.
Behagsjukt sträckte de sköna de svarfvade vrister små
I silkesstrumpor med kilar — men ingen den skon
fick på.

Herr Alcindor och herr Damon i blinken ändrade sinn';
I Fyllis de sågo en fjolla och fräknar på Kloris' skinn.
Allting, ja sjelfva porslinet, var fullt af fel och af flärd:
Det fans en skönhet i verlden — men icke i Roco-
cos verld.

Vi måste finna den sköna — här stå vi ej ut!
Till Rococos eget öra hann ropet till slut.
I pudrad peruk, helt rådlös, bland buller och skri,
Han suckade eftergifvet: så sök, kära ni!

Med galonerad betjening ett letande tåg
I statsvagn utaf *pâte tendre* förbländad man såg.
Blott här och der utmed vägen en oförskämnd glop
Fördristade sig att undra hur slikt höll ihop.

De letade uti dagar, de letade uti tre;
Men hon, som skon skulle passa, lät icke sig se.
Så råkade tåget vilse i villande skog —
Till kolarkojan för regnet sin tillflykt man tog.

Der satt hon och stirrade tankfull på flammande trä,
Med lockarne ner i pannan och händren knäppta kring knä.
De stodo stilla på tröskeln, förglömde att profva skon,
Hos en och hvar fans en stämman som redan sagt: det
är hon.

Triumf, den sökta är funnen! En jubelfanfar,
 Och åter med skamfiladt åkdon till slottet det bar.
 Då Rococo sporde satiriskt: nå, passade skon?
 Det hör ej till saken, de sade, emellertid är det *hon*.

I salen de förde sin skyddsling, friserad och tvådd.
 Bak sminket bleknade Fyllis och såg sig hjälplöst förrädd.
 Från alla nyfikna blickar det föll med ens som ett fjäll
 Och Rococo sjelf gick till mötes och helsade: *ma chère*
belle . . .

Då dog på skämtarens läppar en qvickhet om *Cendrillon*,
 Landstrykerskan, som ej hade så mycket som namn en
 gång.

Den bristen var redan botad af en poetisk abbé,
 Som egnat en fin épître åt tjuserskan *Liberté*.

Men hon, som nyss varit namulös, af alla nu nämnd,
 För detta doftande smicker vek undan som skrämnd.
 Ur balsalen tidt och ofta försvann hon lätt som en hind,
 På borgens ensliga tinnar hon satt med hand under kind.

Han svängde sin tunga yxa — ett döfvande ras!
 Den sköra, skimrande världen var sprungen i kras.
 Det enda förvägna hugget vardt fästets ruin,
 Ty sjelfva muren var vorden porslin — porslin!

Ett rykande regn af skärfvor föll vida omkring,
 Af Rococo och hans rike der sparades ingenting.
 Med möda fick samlarvurmen för gamla saker och bruk
 Bevara en vas, en dosa, en fras, en peruk.

När intet fans kvar att slå sönder och andan man drog,
 Då kom man ihåg den sköna, hvars namn till lösen man tog.
 Ack, hon var borta, försvunnen, och döf för bedjandes
 röst —

Men namnet hade man ännu och det var alltid en tröst.

Hvart flydde den underbara, hvars blotta namn gör en varm?
 I högsal finnes hon icke och icke i stridens larm.
 Hvar är den skog, der hon drömmer med hand under kind
 Och lyss på föglarnes lockton och talar med spelande vind?

Rebell.

På kyrkogården håller hösten ras
Och för mot skolans gråa fönsterglas
De vissna blad i hvirflar rödgult bjerta.
Derinne sitta gossar, bänk vid bänk,
Orörliga som i en magisk länk,
Och likt ett asplöf darrar hvarje hjerta.

Från svarta taflan med förfärlig ton
Förhör magistern i konjugation.
Vid sina frågor plägar han förunna
En liten hemsk sekund, då en och hvar
Skall göra färdigt sitt latinska svar.
Så ropas upp ett namn. Då skall man kunna.

En syndare, som träffad af ett skott,
Från bänken flyger upp, men stammar blott.
En lugg, ett tjut — och grannen frågan ärfver.
Så går det på i samma exercis.
Af allt jag kan ha lärt på detta vis,
En sak är viss: jag vet att jag har nerver.

Lektionen skrider fram oändligt lång,
Och skygga blickar snegla gång på gång,
Om aldrig visarn skall till tolf sig maka.
Då hem till middag! — men till mat-ro? nej,
Vi kunna eftermiddagslexan ej,
Och klockan tre vi måste hit tillbaka.

Katkesen väntar oss med sin tortyr.
Af mellantiden hvar minut är dyr,
En hand om gaffeln, Lindblom i den andra.
Nå ändtligen — der dåna tornets slag!
Slut med latinska pinan för i dag.
Nu gäller det i språngmarsch hemåt vandra.

Dock nej, magistern än ej sluta vill.
Re'n gick der en minut — en till — en till.
Vi mista hela qvarten, o elände!
Från klassen något likt ett mummel steg —
Ett ögonkast af lärarn — och det teg.
Då — aldrig skall jag glömma hvad som hände!

Emellan böjda nackar uppstod han,
Den främsta bänkens länge flygelman,
Ett enda steg från taflans svarta ruta.
Uti en ton, som ingen rotting skrämt,
Han talade helt höfligt, men bestämdt:
Nu får magistern vara god och sluta.

Hur fräckt — och dertill af en fri-elev!
Ett slag i synen också svaret blef.
Liksom förstenade vi sutto alla,
Då femtonåringen i blodröd harm
Så kraftigt stötte bort magisterns arm,
Att han, den fruktade, höll på att falla.

Det vardt uppståndelse — och med besked.
Mörk och högtidlig rektor sjelf kom ned.
Blott på ett vilkor kunde nåd beviljas:
På fläcken afbön, ödmjukt ångerfull,
Och stut offentligt för exemplets skull —
I annat fall från läroverket skiljas.

Vi stirrade uti kamratens drag:
Der kämpades hans lefnads stora slag.
Skall han ta lydigt mot den bäska drycken?
Hans hela framtid hänger på en tråd,
Han är en fattig pojke, har ej råd
Att köpa lärdom, går det här i stycken.

Godt hufvud har han och vettgirig håg,
Kan explicera Cæsars röfvertåg
Tillräckligt bra för embeten och ära.
Han också drömt att bli en bildad man —
Men här är något som ej brytas kan.
Förr då till sjös, förr då i handtverkslära!

Det var ett långt, ett pinsamt ögonblick.
 Vi sågo huru färgen kom och gick
 På kind i darrning — andedräkten trängdes.
 Så kom det öfver läppen stötvis, kort:
 Jag tror att det blir bäst jag kommer bort . . .
 »Ja, var så god!» — Han gick, och dörren stängdes.

Han var försvunnen. Blott en skol-legend
 Förmälte efteråt att i en gränd
 Han syntes med sotig blus och dito kinder,
 Och i en ton af medlidsam mystik
 Det hviskades han var i en fabrik
 På Kungsholmen — man trodde hos Bolinder.

Rebellens namn gaf samma obehag
 Som då derutifrån ett kyligt drag
 In i den varma kammarluften strömmar.
 Den vilda fogeln, som ej tålde band,
 Flög bort till verklighetens sträfv land,
 Vi andra sutto kvar och hade drömmar.

Ja drömmar! — Från de många böckers blad
Der kom emot oss ljusa hjeltars rad,
Tell, Washington och Brutus, allesamman.
Hvad det var skönt bland gråa glosors dam
Att mana frihetens heroer fram
Och rusas af den himlaborna flamman!

Och under frygisk mössa gick vår färd
Med idel storfolk från en högre verld,
På hvilkas pannor häfdens gloria stannat;
Och ingen kom i sotig arbetsblus
Med vittnesmål, liksom ett kyligt sus,
Att lärdomen är ett och lifvet annat.

En sovereign.

I.

Den hungrande Mary's gosse,
Den fattiga sömmerskans son,
Han stod der i City's vimmel,
Den lille darrande John.

»En sovereign, sir!» — så bad han
Med stämman af tårar qvald.
»De kasta mor ut på gatan,
Om hyran ej blir betald.»

Du lille barnslige toker,
Du illa att tigga lärt.
En sovereign — skäms du inte?
En penny du skulle begärt.

En penny, det är ett offer
Inom det rimligas gräns,
Och kanske att miljonären
Kan sträcka sig till sex pence;

Men tigga en sovereign genast
Det är ingen måtta på.
För sådan en gyllne tingest
Vet du hvad allt man kan få?

En sovereign du, med refflor
Kring drottning Victorias porträtt,
I afton, då Grisi sjunger,
Det är en fätölj på parkett.

Det är en fin liten middag
Med sköldpaddssoppa också,
Det är ett famntag af Fryne,
Det är ett rus af Cliquot.

En sovereign — jo, jag tackar!
Du lille parfvel, gå hem!
Ej ens i det rika London
Ar det så god råd på dem.

Men envist dröjde den lille,
Och då och då fick han mod
Att hejda en brådiskande herre,
Som knappast hans ord förstod.

Förgäfves! O Gud i himlen!
Och mamma är sjuk och förgås!
O säg, hvar en sovereign finnes,
O säg, hvar en sovereign fäs!

I vextlaren's fönster, gosse,
Der kan du skåda dig mätt,
Der ligga visst hundra stycken
Med samma höga porträtt:

Ett hufvud, hvars drag ej qvalen
Och skrynklorna mägta nå,
Ohinnligt som guldets gudom,
Med svällande läppar två.

Det skymde och gasen tändes;
Då var det som hoppet teg.
En liten snyftande gosse
Gick hemåt med dröjande steg.

Hans blick mellan gatans stenar
Än letade liksom vild:
Tänk, om der lyste ett guldmynt,
Ett guldmynt med lyckans bild!

II.

Nu fyrtio år förrunnit
Som droppar i tidens haf,
Alltsedan den lille gossen
Såg gräfvas sin moders graf.

Af släp och af svält var Mary
En skugga, vacklande matt,
Och knäcken hon tog i regnet
På gatan husvill en natt.

En sovereign hade hulpit
Kanhända i rättan tid;
Så tänkte åtminstone Johnny —
Hans händer knötos dervid!

Hur hade ej världen skiftat
Se'n dess i stiltje och storm!
Det största liksom det minsta
Haft tid att förändra form.

En enda sak, det var säkert,
Förblifvit sig alltid lik:
En liten gyllene tingest
I fönstret i vexlarns butik.

Men gossen för fyrtio år se'n,
Den fattiga sömmerskans son,
Han var nu i Londons City
En storhet, den rike sir John.

Hans barndom bäddades ned i
De fattiges kyrkogård;
Der grät han sig läns vid grafven,
Der vardt han en man — men så hård!

»Det sker inga under mera,
Sitt öra har Gud lyckat till.
Min mor gick till grund för guld —
På guldet hämnas jag vill.»

Och så gick han ut i världen,
Och lyckan hans kraf var huld.
Så grep han med hatfull lystnad
Om strupen sin ovän — Guld.

Der tusende duka under
En enda plär seger få;
Men hvarför just denne ensam?
Det svarar oss ingen på.

Bland tusende ensam korad,
Han såg på knä för sin fot
Den glänsande, grymma gudinnan,
Som ville hon der göra bot.

Guld, mera guld — oupphörligt!
Det släckte ej hans begär.
Den grymma, som tog hans moder,
Var ännu hans gäldenär.

III.

Han långsamt gick hem från Börsen.
Der hade en ovation
Nyss egnats den nye riddarn,
Som offrat en hel miljon

På arbetare-bostäder,
På ångkök och lazarett —
Den firade filantropen
Fått titel af baronet.

Men innerst uti sitt hjerta
Han fann blott en känsla — förakt,
Förakt för den blanka metallen,
Som råkat till sist i hans magt.

Han velat strö öfver gatan
De glänsande tingestar små,
De hårda kanter med refflor
Han velat trampa uppå!

Han gick i tankar allena
Sin väg öfver töcknig square.
En qväll för fyrtio år se'n
Förtviflad han irrat der.

Var hämnd nu tillräckligt tagen
För moderns smälek och slut?
Nej, nu först riktigt han kände
Ett qval, som ej slocknar ut.

Hans långa strid var förgäfves —
Hans seger en villa blott.
Det enda guld, som han tiggat om,
Det hade han aldrig fått.

Hvad voro all verdens skatter?
Hvad brydde sig han derom?
Det fans blott ett mynt, ett enda,
Det som den gången ej kom.

Hvad är det — ser han i syne?
Hvad glimmar på trottoir'n?
Är han i en dröm förvandlad
Igen till ett letande barn?

En sovereign, blank från Myntet,
I gasskenet ögat slår.
Än är det den samma prägeln
I dag som för fyrtio år:

Ett hufvud, hvars drag ej qvalen
Och skrynklorna mägta nå,
Ohinnligt som guldets gudom
Med svällande läppar två.

Der låg det i öppna handen,
Det brände liksom en glöd,
Det vägde så lätt som en njutning,
Så tungt som lif eller död.

Han kastade myntet på marken,
Den hungrande Mary's son,
Och grät som ett barn, förtvifadt,
Den fattige, rike sir John.

Poesiens vandring.

Det stod en fest på solbelysta höjder,
Ett gästabad för lyckans barn tillreds;
I marmorsalar bodde lifvets fröjder
Inom en magisk, otillgänglig krets.

Kring nöjets brunn, som sprang i kolonnaden,
Hvar gäst behöll den plats dit han kom först
Och fann, bredvid den guistrande kaskaden,
En lagom skål i mån utaf sin törst.

I dag liksom i går ett sorglöst vimmel
Berusades af skönhet och af glans;
Dock fans en fläck på denna högblå himmel,
I nektarskåln en droppe malört fans.

De visste att i hålor djupt bland gruset
Ett annat slägte byggt vid höjdens fot,
Att lyckans blomkalk, vaggande i ljuset,
Sög färg och doft ur denna dunkla rot.

De strödde neder till eländets bygder
En handfull håfvor — ty man var ju god.
Se'n skars i marmor gyllne namn på dygder
Och gifmildhet der stod och ädelmod.

Liksom Athene utur Jofurs hjerna,
Så fram ur deras bästa känslor sprang
En ljusets dotter, poesiens tärna
Med blick af himmel och med tal af klang.

Hon sväfvade omkring de rika borden
Och bragte underbara rosors gärd,
Hon sjöng — man hänryckt lyssnade till orden
Och allt var godt i denna bästa verd.

Så fortfor hon att blomsterströ och sjunga
För öfvermätta än i qvällens frid,
Då tankar tycktes domna vallmotunga
I dagrarnes och skuggans brytningstid.

Ett skimmer steg på hennes skära kinder,
Hon lade friska rosor i sin korg.
Från slumrarne hon smög förutan hinder
Med uppfäst tunika ur mörknad borg.

Hon styrde vandringen till nödens hålor
På trappafsatser nedåt droppstenshvalf,
Och guldsandaln kring hennes fina sålor
Vid fjäten klubbade — af köld hon skalf.

Hon kom, hon såg — der steg ur nattens gömmen
Ett rossligt sorl som af en gytjig flod.
För synerna ur hungerns herradömen
Med sina däfna rosor stum hon stod.

Mot korgen magra händer vildt sig sträckte,
Men föll på blomstren skenet från ett bloss,
Ett hånskratt ljöd, som sångens mö förskräckte:
Hon bringar blommor — blommor blott — åt oss!

Hon flydde hemåt före hanegället
Med örat ännu fullt af hesa skrik.
Kaskaden lekte väl på gamla stället,
Men nöjets verld var icke mer sig lik.

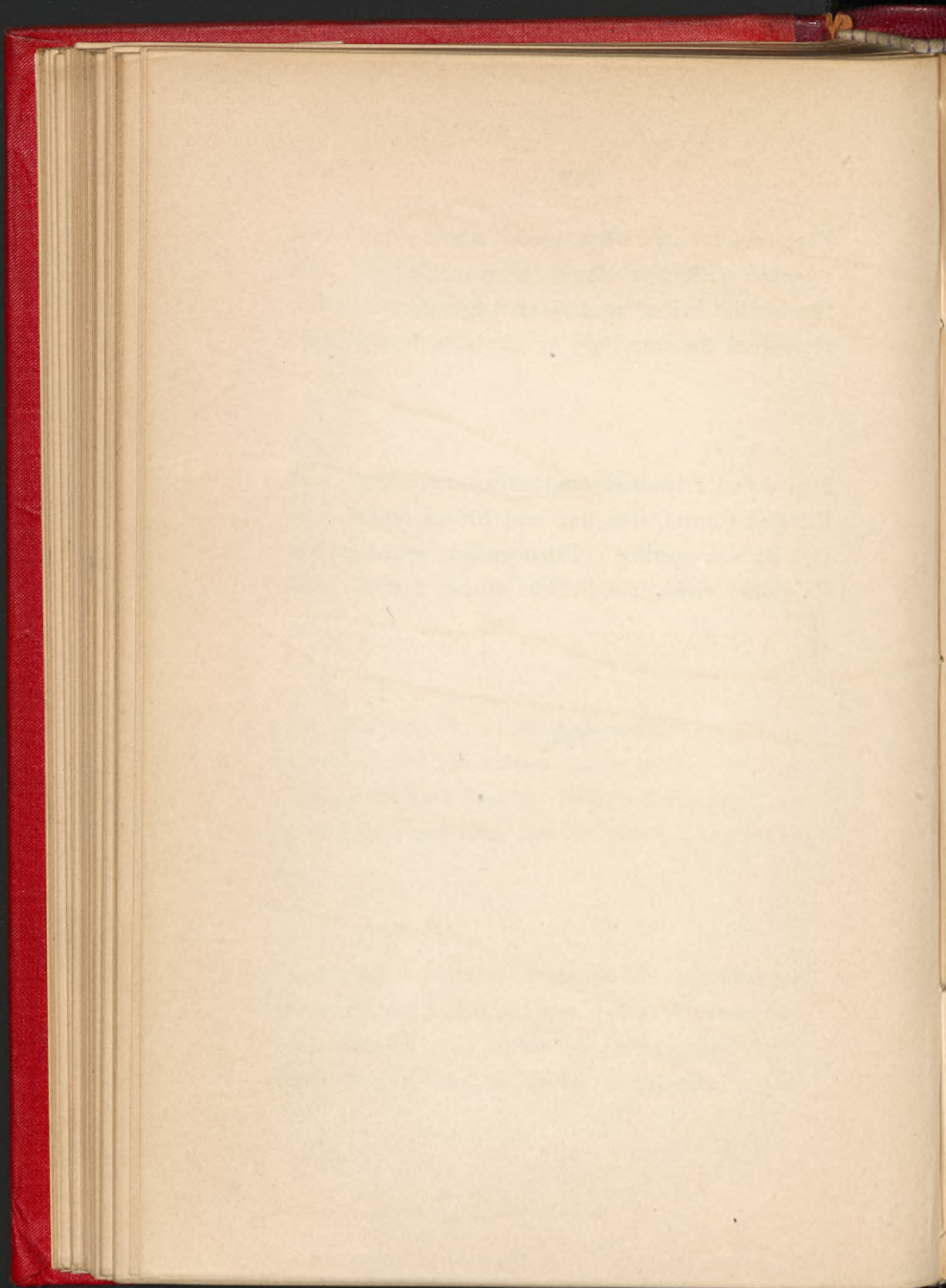
De sälla vaknade ur ljusa drömmar
Och helsade: välkommen, hulda mö!
Ack, sinat hade läppens vällydsströmmar
Och inga rosor hade hon att strö.

Och glädjen klang med ens så kall och tvungen
Och det var bitter smak på nektarns brunn.
All harmoni var hjälplöst söndersprungen,
Se'n sången brast på hennes bleka mun.

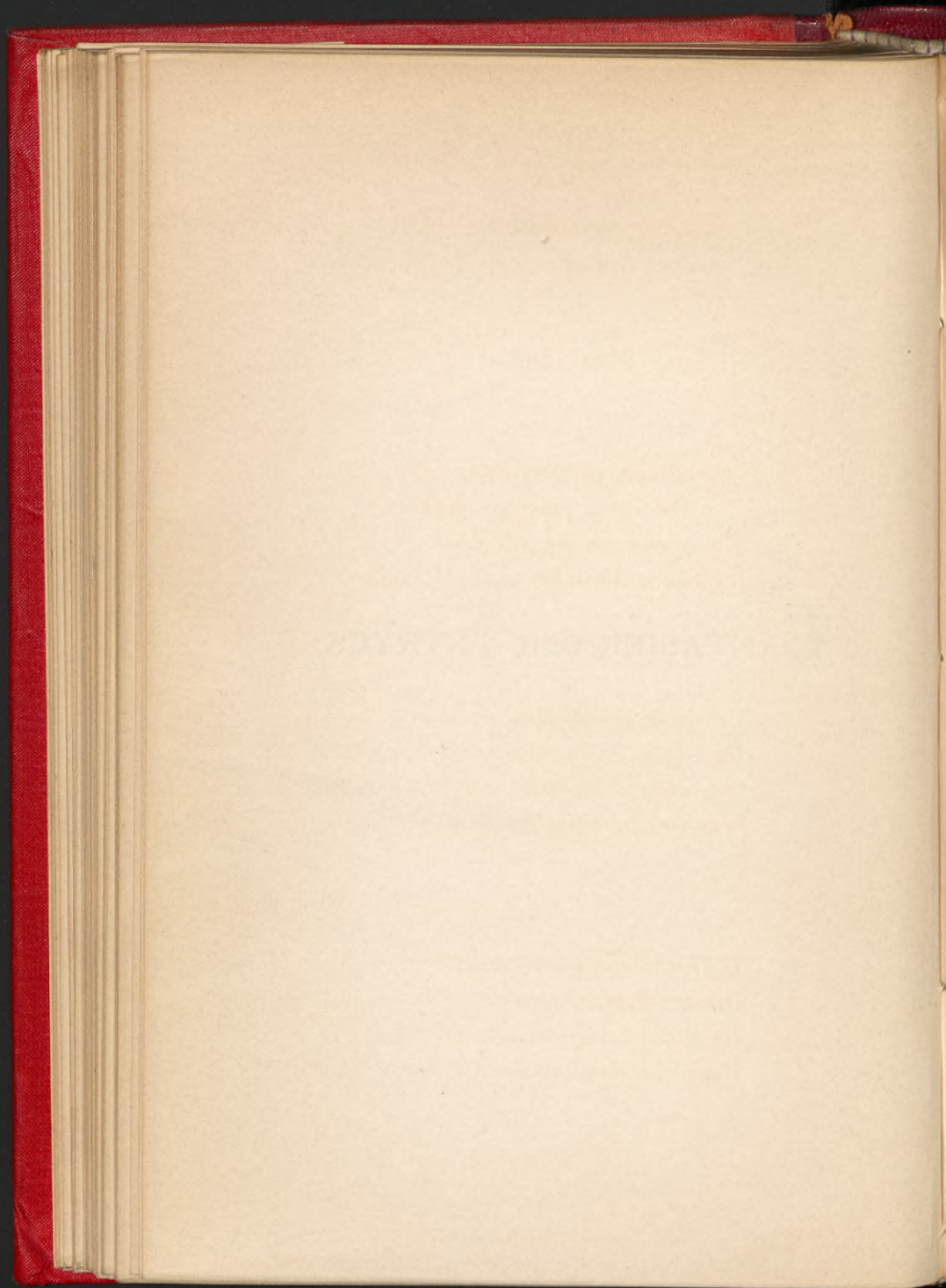
Förgäfves lät man höga dygder tala
I gyllne skrift från väggens marmorfält.
Ett hemligt tvifvel stod ej att hugsvala,
Hur djerft än sades: allt är väl bestäldt.

Men drömlös lyssnare i midnattsstunden
Ett ljud förnam, som han med bäfvan tydt:
Det lät som spadtag. Tiden gnagde grunden
På åldrad verld, från hvilken sången flytt.

FANTASIER OCH INTRYCK.

Stralsund.

Stralsund, på dina gator
För första gång jag skrider,
Men tycker att jag sett dem
I gamla gamla tider.

De smala gafvelhusen
Ha mycket att berätta
Och tornens klockslag bortdö
Som stunder långt för detta.

Då kyrkdörren skjutes inåt,
Besöker flygtigt strålen
En riddersman, som sofver
I sandsten hos gemålen.

Hans gammalsvenska grafskrift
Är nött som bildens näsa;
Stralsund förstått det språket
Som klockarn ej kan läsa.

Ett bjudande kommando
I trygga, starka toner
Det skallat öfver dundret
Af Wallensteins kanoner.

Än senare förnams det:
En man i nerstänkt kappa
På slutn stadsport hördes
Med pampens fäste klappa.

Der slumrande kanaler
Den sjunkna vällen spegla,
Nu sagans stumma foglar,
De hvita svanor segla.

I lä af al och vide
Sin tysta ban de plöja
Och akta ej på skriket
Som hamnens måsar höja.

Hvad är väl der på färde?
Den lilla postpaketen
Kom ångande från norden
Och bröt enformigheten.

Den bär liksom ett trolskepp
Med sol i våta tågen
Ett bud om sagolandet
Som göms af blåa vågen.

Utom tullen.

Efter varma majregn spirar
Ymnigt vida slättens sådd,
Harens skygga öron skymta
Upp ur rågens gröna brodd.

Vandrarn utom stadens tullar
Rusar sig af lif och sol
Och af nyfödd doft från blomster,
Som han vissna såg i fjol.

Ute vid förpaktargården,
Dit den lilla pil-allén
Mellan rapsfält tvärrar öfver
Från den dammiga chaussén,

Svartklädd likvagn håller stilla
Framför gårdens inkörsport.
»*Wiedersehen*», välkänd byrå,
Allt besörjer fermt och fort.

Skolans alla gossar, flickor
Kommit med en vacker krans,
Stå i grupp att taga afsked
Sista gång af lille Frans.

Byskolmästarn, midt i kretsen,
Tecken ger — och psalmen höjs,
Just då första skymt af kistan
I den öppna dörren röjs.

Fadren under konstlad ifver
Hjelper till med egen hand
För att stufva in i vagnen
Bördan, prydd med krans och band,

Sången slutar. En förgråten
Qvinna bjuder brickan kring;
Lille Frans med vin och tårta
Tackar så kamraters ring.

Vagnen nu i gång sig sätter,
Knarrande i sakta mak.
Dufvorna med gälla vingslag
Svärma upp från ladutak.

Dufvorna, af tåget skrämnda,
Hitta snart tillbaks igen,
Fjolårsblomster komma åter
På sin förra plats — ack, men . . .

Vagnen med sitt *Wiedersehen*
Silfverblankt på kolsvart grund
Glimmar än vid vägens vikning,
Syns ej mer i nästa stund.

Goethes Gartenhaus.

Det är tyst i parkens gångar
Omkring Goethes trädgårdshus.

Nedanför, ur ängen ångar
Finaste dimma,
Daggen skälfver i morgonljus.

Solen stiger, strålen strimmar
På det höga takets spån.
Som en rörlig spegel glimmar
Ilm den besjungna,
Blixtrar till mellan ängens strån.

Molnens färger, vattnets glitter,
Trädgårdshus och äng och elf,
Bladens dallring, fogelns qvitter,
Allt är som fordom,
Ställets herre, hvar är han sjelf?

Vandrare i ätteleder
Sporde likaså förut;
När de gått till glömskan neder,
Susar i parken:
Goethe, Goethe — och intet slut!

Barn af stunden, här vi vandra,
Lika släktet som försvann.
Oss det gäller som de andra:
Vi äro skuggor,
Den som lefver här, det är han!

Olika synpunkter.

Han satt vid sitt fönster tidigt,
En skönhets tolk och vän.
Der rann för den stora staden
En arbetsdag upp igen.

Det fallit snö under natten;
An bredde sig vit och ren
Det folktomma torgets yta
I morgonens bleka sken.

Och gropar och ojemnheter
Och smutsen förliden qväll,
Allt skylde nu samma skära
Barmhertiga hvita fäll.

Och skådarens ögon dröjde
Vid synen med välbehag;
Men huru länge? För staden
Begynte en arbetsdag.

För plumpa, släpande fötter
Och kärror med rasslande hjul
Den fina snön vardt en sörja
Motbjudande, grå och ful.

Han drog sig ur fönstret tillbaka,
En känsla reste sig mot
Att se det skära och sköna
Besudlat af människofot.

Men vimlet dernere på platsen
Det hade sin vanliga gång.
En karl sköt framför sig en kärra —
Hans tanke var trög och trång,

Gick blott till ett hus i sender
Som nummerordningen bjöd.
Han bragte väntande munnar
Sitt färska, doftande bröd.

Gränsbor.

Det fins här i kvarteret
En liten kringbyggd plats
Med bara afvigsidor
Af nya praktpalats.

Åt breda avenyer
De vända sin fasad,
Markiser luftigt bugtas
I vårligt solskensbad.

Men på den trånga platsen
Med vemod ögat ser
I villa-stil en boning,
Nu icke landtlig mer.

Den står i kylig skugga
Af grannars höga hus,
Dess rena stil ej hjälper
Mot brist på luft och ljus.

Den gång då villan byggdes,
Hon låg vid stadens slut,
Såg fritt mot solens uppgång
Och lundar österut;

Och egarn, lycklig gränsbo,
När han till fönstret gick,
Tog horisontens linjer
Uti en enda blick.

Med fjärilar och färger
Låg ängen utanför
Och skogen sände dofter
Och rymden fogelchör.

Så kom en plötslig ifver
I stadens qvafva dus,
Som för ett trollslag vuxo
Ur jorden hus vid hus;

Och nya gator lades
Och ängen drog sig bort
Och gammalt gränsområde
Var kringbygdt inom kort.

Men villans herre, gränsbon,
Hvad säger han dertill?
Kanske han bittert klagar
Att ingenting står still;

Och dömer hårdt att tiden
För skönhet känslan mist —
Det sköna det var ängen
Framför hans förstuvist!

Nog glöda österns kullar
Som förr vid stadens slut,
Men ej för samma fönster,
Som vette dit förut.

Den är ej gränsbo längre
Som sjelf ett fjät ej ryckt
Framom de gamla märken
En tid, då andra byggt.

Genom gallret.

Derute i villa-staden
Är det så putsadt och skönt,
Bak blankpolerade galler
Så lummigt och saftigt grönt.

Der lyser den hvita fasaden
Med bilder och ornament,
Balkong med karyatider
Af bästa Portlands-cement.

Ett springvatten förs af vinden
Som duggregn åt sidan ibland
Och tårpilens skugga darrar
På gångarnes gula sand.

Men ute på vägen står der
I arbetskläder en man,
Mot gallrets iskalla stänger
Sitt ansigte pressar han.

Hans näsborrar suga harmfult
Från fjerran resedans doft,
Hans gnistrande ögon ville
Förbränna villan till stoft.

Den lyx, hans hjerta förbannar,
Han bidrog till på sitt vis:
I sandsten handelns emblemer
Han huggit på denna fris.

En konstnär kan se med glädje
Sitt stycke på andras vägg;
Arbetarn sitt verk betraktar
Och svärjer tyst i sitt skägg.

Hur ville han blindt gå framåt
Med jernspett och dynamit,
Utplåna det sista spåret
Utaf sin trälände flit!

Det var blott ett ögonblicks vrede —
Nu ljusnar åter hans min
Och motvilligt breda munnen
Sig drar till ett godsint grin.

Han tyckes ju helt beskedlig,
Beskedlig — ja, det vet Gud!
Det ser nog den lille gossen,
Som leker i sammetskrud.

Han släpper sin granna gunghäst
I bete på blomsterbädd.
Sjelf tultar han fram till gallret —
Nej, han är alls inte rädd.

Se så, nu språka de båda
Om hästar och dockor väl,
Den lille lycklige gossen
Och denna barnsliga själ.

Den fule, klumpige mannen
Med murbruk på arbetsblus
Beundrar det fina barnet,
Ett väsen af idel ljus.

Och gossen, den spåde herskarn
I drömmens och lekens park,
Han gläds åt den vänlige jätten,
Som är så stor och så stark.

Han räcker honom ur gallret
En törnros i dagg och glöd
Och tacksam den grofva handen
Tar blommor i stället för bröd.

Om icke det gallret funnes,
Då vore det först en fest,
Då skulle de leka riktigt,
Då finge jätten bli häst!

Nu bli de ej rätt bekanta,
Och dertill är gallret skuld,
Det gallret, som fram i tiden
En gång skall vara af *guld*.

Tidningspojken.

Förr'n någon fått skorna på sig,
Går tidningspojken åstad.
Kling kling! säger klockan — han lemnar
Sitt fuktiga morgonblad.

Och gnuggande sömnen ur ögat,
Med nyfiket välbehag
Man sträcker ut handen efter
Hvad världen säger i dag.

Det är som ur spalterna stege
Ett brus af miljoner hjul,
Af flämtande bröst som spörja:
Hvad har *du* gjort? Ej en smul'.

Den lille nyhetsbringarn,
Så ringa han är, han vet
Att solen är längese'n oppe
Och lifvet är verksamhet.

Med ögon varma och klara
Han skyndar från port till port
Att väcka och förödmjuka
Enhvar som ingenting gjort.

Kanhända en annan och större
En dag sig åtar hans kall,
Och tiden, i tidningens ställe,
Förkunnar ett hårdt: *du skall!*

Du lille tidningspojke,
En jätte din plats tar in . . .
O vore hans blick allenast
Så klarögd och varm som din!

Slottet Tarasp.

Ur gördel af klena granar
Stå väldiga fjellar opp,
En dvergsjö med blågrönt vatten,
Som speglar en snöig topp;

Och öfver stupande branter
Ett gammalt riddareslott,
Som fordom dalen beherskat,
Nu öde, förfallet och grått.

Dit upp, bland betande getter,
På broddade skor det bär.
Vid porten hejdar oss ingen
Med armborst och korsgevär.

Se der var köket, der gemen
På spettet ångade fin,
Och här låg källarn, som blödde
Sitt röda Veltliner-vin.

På smala, remnade trappor
Till borggemaket vi nå
Och blicka från utbygdt fönster
Mot molniga alper blå.

Der står än i fönstersmygen
En multnande ekebänk,
Som färgade rutor fordom
Beströdde med regnbågsstänk.

Der satt hon i rörligt skimmer
— Jag ser det närhelst jag vill —
Den bleka borgfrun och hörde
Ett alphorn åt dalen till.

Jag ser den vaxhvita handen
Och vemodsdraget kring mund;
Hon stirrar i permeboken
Med helgon på gyllne grund —

Ett verk af den unge klerken,
En konstnär i själ och sinn' . . .
Det var en sorglig morgon,
Då han vardt funnen i Inn!

Nu närma sig tunga fotsteg,
Gemålen — ja, det är han.
I barmen hos skälfvande hjertat
Den lilla boken försvann.

Ett ansigte, rödt af jagten,
I uppslagen dörr sig ter —
En lukt från stallet, en svordom —
Jag ser eller hör ej mer.

Framför visionen jag fäller
Tillbaka en lyftad flik.
Ni rycker på axeln kanske
Och tänker väl: romantik!

Ja, ni har rätt. Ej behöfves
Så långt tillbaka att gå.
Förtryckare och förtryekta
Än finnas såväl som då.

De vansinniga i Ragaz.

Genom skogens gröna kronor,
Glimmande med stänk af guld,
Ljuder chör af qvinnoröster
Smärtefull och dock så huld.

Unga bleka sångarinnor,
Sägen, hvilka ären I?
Arm i arm de långsamt skrida
Sällsamt leende förbi.

Ack, nu ser jag allting tydligt —
Själsomtöcknad skaran är.
Vaktorskorna gå bakefter,
Hospitalet ligger der.

Vid de armas aftonvandring
Här i solnedgångens prakt,
Minnets Brustna strängar dallra
I en gammal visas takt.

Anden, famlande och fången,
Flygtar i din famn, musik,
Väcker till ett skenlif åter
Döda känslors sköna lik.

Men en rysning skakar lyssnarn:
Dessa toners rikedom
Återklingar ej ett inre,
Denna fagra form är tom.

Tom är sången, som ej lefver
Af ens eget lif i dag,
Som ej växt till troget hölje
Kring ens eget hjertas slag.

Ve, att med förbundna ögon
Söka följa diktens stig
I en verld, som obegriplig
För ens blick har slutit sig!

Spöklikt sköna melodier,
Utom hörhåll fly jag vill.
Sången sjelf kan ej befria,
Det hör endast lifvet till.

I solskenet.

Liten gosse med lockigt hår
Leker för öppna fönster,
Söker gripa ett sken, som jemt
Flyttas på mattans mönster.

Hvar blef skimret, det vackra, af?
Svann det ej bort — hvad skada! —
In i hyllan, der läderband
Liksom murar sig rada?

Vårvind fläftar ifrån gardin,
Dammar de mörka banden,
Morgonstrålen är åter fri,
Spelar kring barnahanden.

Lilla lockiga hufvud der,
Spelande tanke späda,
Under böckernas ok en dag
Ängsligt du ock skall träda.

Friska flägtar derutifrån,
Tumlen er under tiden,
Rubben seklernas tröga dam,
Låtten för gossen striden!

Med en fyrväppling.

Lilla väppling, här till bladet tryckt,
Var en dubbelknut på hjerteband,
Ej ett märke blott från dikesrand
Efter lyckohjulets snabba flygt!

Lilla gröna lyckobud, ack säg:
Som du doldes sjelf bland daggigt strå,
Fins det ej för hjertan ock en vrå
Gömd och ljufvig, undan allfarväg?

Florentiner-qväll.

Nu rörs i trädets krona
Ej minsta blad och qvist.
På himlens fält förtona
Orange och ametist.

Från täckta vinlöfsgången
Har ögat Arnos stad
Med torn och kupa fången
I ram af rankans blad,

Här ofvanför vår hjessa
Af drufvor tyngs ett tak;
Så ha ej prins, prinsessa
I sina praktgemak!

Vårt qvällsbord här jag dukar
Allena för oss två;
Blott Luna, som hon brukar,
Får komma fritt och gå.

Vår lampa ut jag hemtar,
Det är så lugnt i qväll
Att ej ens lågan flämtar
I romerskt kopparställ.

Presciutto, apelsiner,
Och så, af viner bäst,
Ett djuprödt florentiner —
Det kallar jag en fest!

Se: alltsom flaskan skjutes
På bordet hit och dit,
En purpurflamma gjutes
Kring duken månskenshvit.

Se'n dagens glöd ej mattar,
Naturen andas ut,
En ljuflig domning fattar
Allt lefvande till slut.

Cigaln hör upp att slösa
— På nattens tysthetsbud —
Sitt dallrande, nervösa,
Som glaset sköra ljud.

Fast ingen oss förnimmer,
Vi samma vink förstått,
Och under stjerneskimmer
Vi hviska — hviska blott.

Och, lutad öfver bordet,
I ljun och dunkel stund
Jag så kan fånga ordet
Allt närmre till din mund.

Laibach.

Den älskades hufvud
Emot min axel stödt,
I knä't den lille gossen,
Som slumrat in så sött,

Så har jag suttit länge
I jernvägs-kupén
Alltse'n Triest i morse
Vid dagens första sken.

Vid viken den vinblå
Jag sett Miramar;
Bland klippor af dolomit
Nu iltåget far.

Oss italienskan lemnat
Vid sista station.
Nu äro vi i Krain
Bland slaviskt språk och ton.

Der ser jag i dalen
En täck liten stad,
Längst borta en snötopp
Bland berg i dimblå rad.

Sloveniska flickor,
En vacker solbrun svärm,
Med mörkröd duk om pannan
Och uppvikt lintygsärm,

På rika ängar räfsa
Det doftande hö —
I dalen sydländsk färgglöd,
Vid horisonten snö!

Hvem är du, stad, der söder
Och nord hvarann' gå mot?
Bædeker lärdt upplåter
Två läppar af högröd cloth:

Jo, staden heter Laibach
Och Terglou denna alp . . .
Alldeles! Tack orakel,
Som mig på tråden halp!

Ha, Laibach — om den staden
Mig syns jag något vet.
En nedrig kongress jag minnes,
Dock det var inte det.

Det rör mig helt personligt,
Det minne Laibach väckt —
Från Laibach ha utgått
Mitt namn och min slägt.

Utur papistisk tråldom,
Allsköns förtryck och våld
En man kom lyckligt undan
I blågul fanas sold.

En dosis sydlandssol
Till reskost han tog;
Der Terglou visar vägen
Mot nordens snö han drog.

Nu, leende vackra Laibach,
Du öppnar din famn,
Som ville du återbörda
Mitt krainer-namn.

Ditt sydliga arf kanhända
Hos mig går igen ibland,
Men, tro mig, intet rycker
Mig från mitt svenska land.

Fast haf och fjellar skilja,
Der har jag min rot;
Är hemma mera än mången
Som sätter der sin fot.

Det land, der en lärka höres,
Det kallar hon för sitt.
Må andra på marken tvista
Om mitt eller ditt!

Låt mången på egen torfva
Fritt göra sig bred!
Trots alla gårdsgårdar, klingar
Ur rymden sången ditned.

Min tanke och min sång
Gå på svensk melodi;
Till Sverge är jag bunden,
Fastän som lärkan fri.

Din blir jag icke, Laibach!
Du hörde mitt skäl.
Med dina gröna luckor
Och hvita hus, farväl! — —

Men bäst jag fantiserar
Här i min fönstervrå,
Nu uppslå sina ögon
De älskade två.

Och från min gosses läppar
Nu morgonfriskt sprang
Mitt språk, mitt eget språk
Med segrande klang.

Födelsedagar i September.

I.

Då denna kära dagen
Rann upp för oss i fjol,
Han kom med mycket vatten
Och mycket litet sol.

Hur Brentas böljor stego!
Hur regnet öste ner!
Uti ett litet sjukrum
Steg oron ännu mer.

Men våndan fick en ände
Och solen täcktes le.
Vi kunde tacka himlen
Att än vi voro *tre*.

Nu dagen grytt vid Elbe
Med sol och silfverskratt;
Den springer högt af glädje
Som blek på armen satt.

Nu kinden ler af helsa
Ur hårets gyllensky,
Nu är det liten broder —
En titel som är ny!

Den lockige Carlino
Fått hjälp af en diskant,
Den lilla Fiorentina,
En menlös gratulant.

Liksom en dunvarm svala
Mot hemmets trygga vägg,
Hon till mitt bröst sig trycker
Med tag i hår och skägg.

Den ena runda handen
Med fyra gropar i
Fått fatt i detta papper
Och vill ej låta bli.

Jag tror att hon vill säga:
»Det här är ingenting,
Min egen ljufva moder,
Men se dig blott omkring!

»Är hemmet icke väckert?
Är det ej gladt och ljusst?
Och tänk, vi äro *fyra* —
Säg, är du ej förtjust?»

Ja, detta lilla fyrtal
Är summan af min sång;
För dess förenta hjertblad
Hvad är väl världens gång?

Hvad lycka skall jag önska
Åt den som jag har kär?
Den eftersökta gästen
Hon är ju redan här!

Se, vädlingens orakel
Har sin fullbordan nått:
I boet sitta fyra,
Och der är varmt och godt.

26 Sept. 1888.

II.

Välkommen September
Med frukter och frid,
Det mognade årets
Belönande tid!

Bland kärfvar och klasar
Bor grönskan än kvar,
Ej fagrare var hon
I försommardar.

Jag bringar hvad året
Och hjertat ha bäst.
I dag skall han firas,
Min käraste fest.

Ur brännande solglöd
Och hagel och regn
En skörd här är bergad
I skyddande hägn.

Jag bringar min älskade
Drufvor och ax.
Den grund der de vuxit
Hon känner den strax:

Hon sett att mot stormen
Än axet bestod,
Att glöden ej torkade
Drufvornas blod.

Jag bjuder min älskade
Kyssar och ord,
Jag bjuder det bästa
Jag eger på jord.

Se, två amoriner
Till hjälp här jag har,
Med skänker i famnen,
Det sötaste par.

Här kommer med guldax
En yr liten skalk,
Med purprade läppers
Ambrosia-kalk.

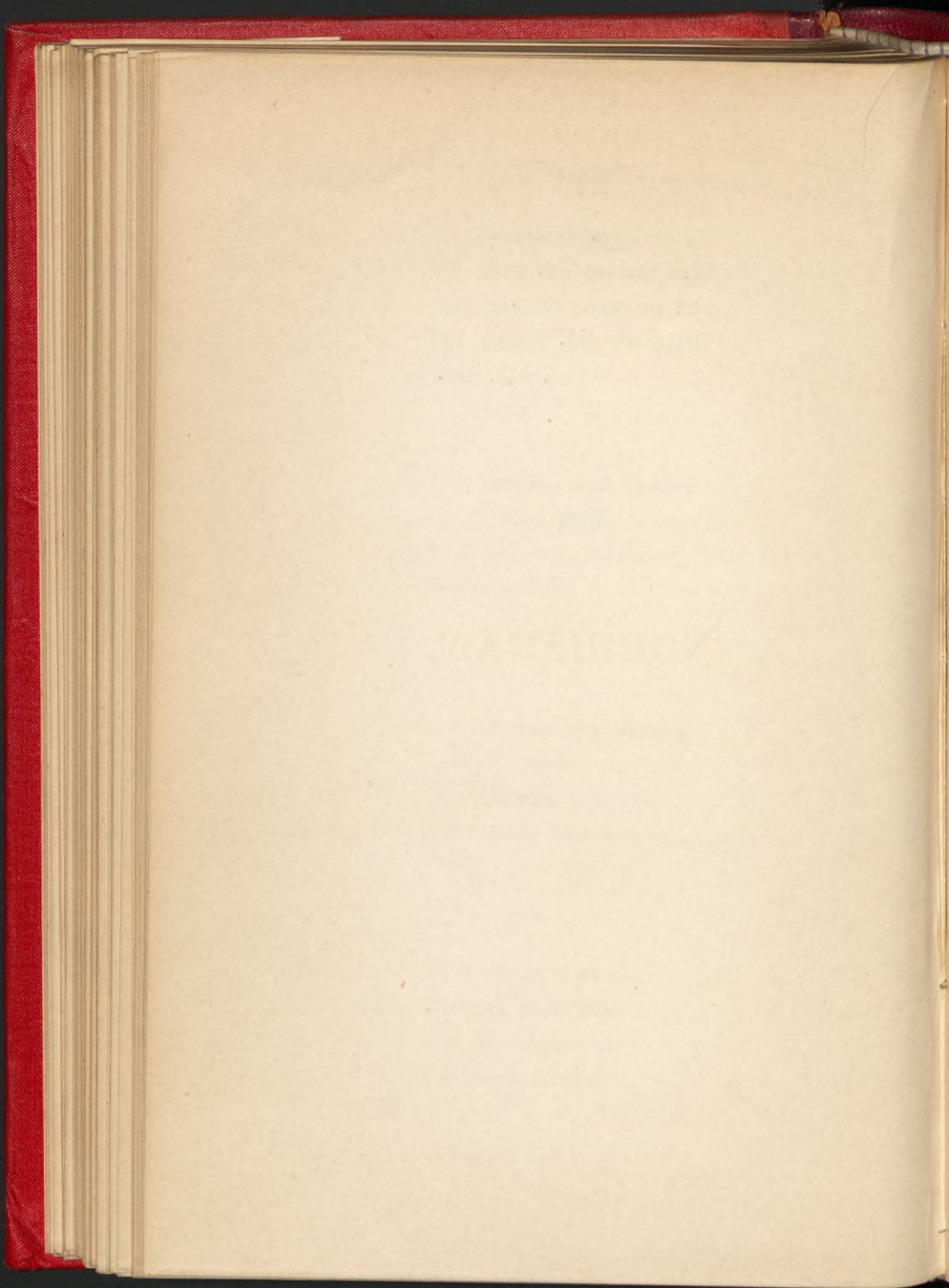
Här kommer med drufvor
En liten också,
Så nedtyngd af kyssar
Att knappt hon kan gå.

Vi komma, vi smeka,
Vi jubla med fröjd
Vår tacksamma glädje
I himmelens höjd:

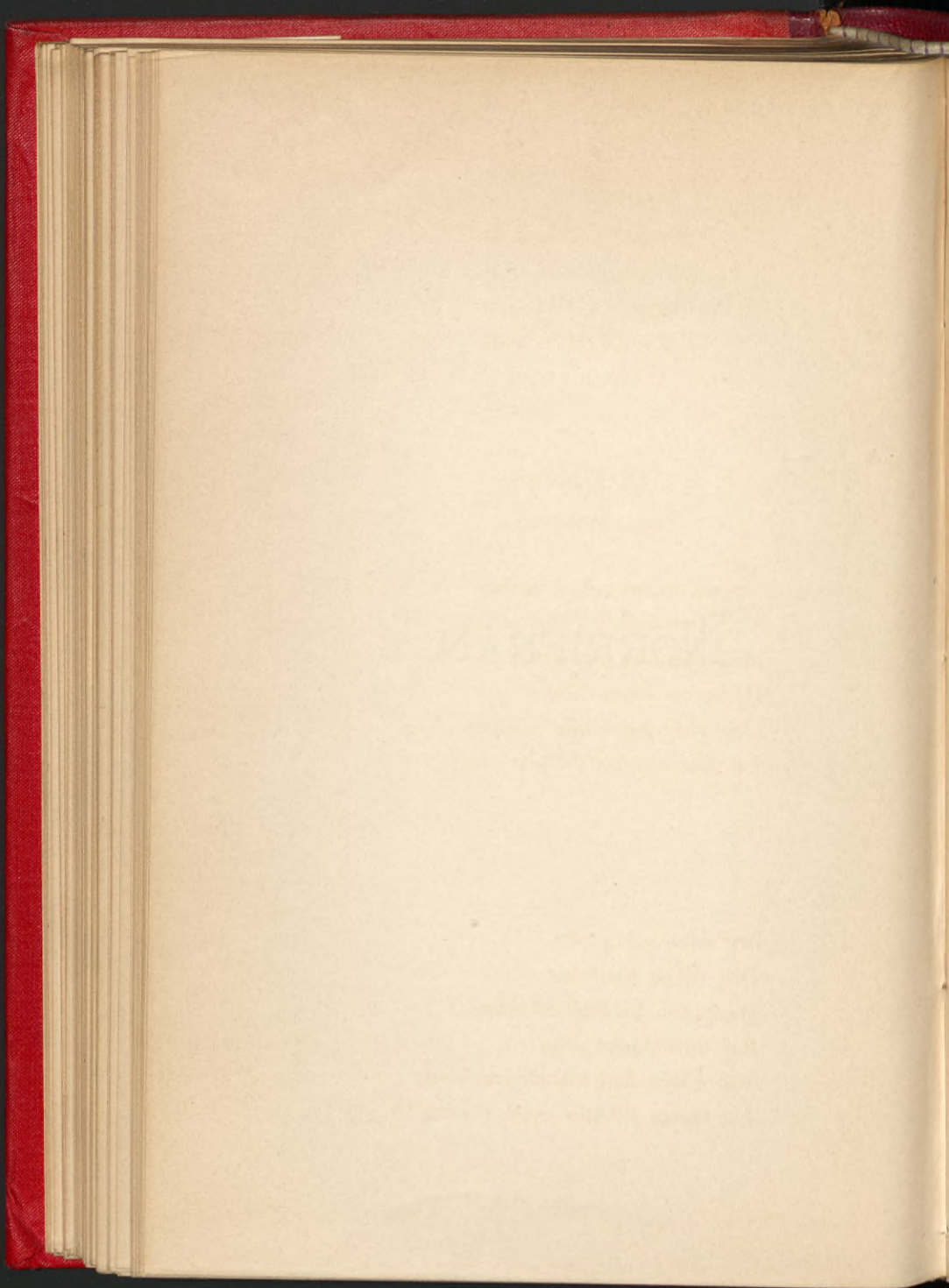
Välkommen September
Med frukter och frid,
Det mognade årets
Belönande tid!

26 Sept. 1884.

NORRIFRÅN.

Till Finland.

Tack och helsning.

Som gosse re'n i tanken
Beträdde jag din strand,
Med fänriken jag älskat
De tusen sjöars land
Och rörd jag hörde mången gång
Ur dina björkar Sylvias sång.

Jag anat sedan ofta
Ditt djupa hjertelag,
Då någon pröfvad vänskap
Bar dina finska drag —
Vid Elbes flod, på Romas jord,
Jag fästes till din bygd i nord.

Så följde jag min längtan,
Min gamla vandringslust:
Jag stod på Vasa brygga,
På Bottenhafvets kust.
Jag tänkte se din sommar blott
Och okänd gå, då se jag fått.

Men hvem är det som jemnar
Här öfverallt min stig?
Och dessa blommor, sånger —
Hur kan det gälla mig?
Det vardt en sagovacker färd
I skogsnatur och skärgårdsverld.

Än sprider Kangasala
Sin fågring i min håg,
Och dunkel Näsijärvi
Och älsklig Roine-våg
Och dessa åsars smala kam
Högt öfver furor, stam vid stam!

Och Helsingfors — hur skulle
Du gå utur mitt sinn'
Och alla dessa händer,
Som vänligt sökte min,
Och stjärnenatt med ungdoms-chör,
Hvars toner än jag klinga hör!

Jag tänker att jag riktigt
Er hjertemening tydt:
Ett ha vi än gemensamt,
Hur allt ock vardt förbytt.
Af sång än dallrar som ett band
Emellan svensk och Suomi-strand.

Tack för det sinnelaget
Hvar helst det visat sig!
Af gammal broderkärlek
En strimma föll på mig,
Som varit blott ett ringa bud
Om Sveas oförgättna ljud.

Tack för den ljusa sommarn —
Min själ är varm deraf!
Hur snart än blomstren vissna
Som ögonblicket gaf,
Liksom en efterverld jag har
I mina Suomi-minnen qvar.

Vid Valkiakoski pappersbruk.

De hvilka gråa massor — det är lump,
Som pappersbruket snart skall söndermala;
Af orenhet en liten verld i klump —
Ja, tänk om dessa trasor kunde tala!

Från fläcklös början hvilken långsam stråt
Utaf förnedring de fått genomvandra!
I sista akten nu de följas åt
Till lika lott, de ena som de andra.

I samma ånga lösas ångestsvett
Och hungerns och förtviflans vilda tårar
Och utaf en, som sjelf sig döden gett,
Det mörka stänk, som kanske än man spårar.

Den fläcken skall försvinna, också den,
Och smutsigt grått på nytt i hvitt sig byta;
Dock vilja skuggor ängsligt gå igen
På pappersarkets glatta, jemna yta.

Re'n lagdt i staplar, papperet begär
Det bläck, som utur tusen pennor dryper,
Och väntar denna svarta jättehär
Af götiska, latinska, ryska typer.

Hur språken eljest skifta på vår jord,
I dyster enighet de dock förklara
Att lidandet är lifvets botten-ord
Och allt det andra flygtigt bländverk bara.

På dessa ark, förklädda trasor blott,
Som druckit svett och blod och tåreflöde,
Den gamla sagan skrifs om sorg och brott,
Om smärtan, döden — om vårt släktes öde.

Men denna chör skall aldrig bli så stark
Att ej en röst kan bruset öfverklinga,
Och något blad bland dessa tusen ark
Skall med sin eldskrift natten sjelf betvinga.

Hvarhelst ett hjerta fått ett ädelt sår
Af slägtets nöd — ett sår som alltid blöder,
Tills klingande dess sista droppe går
Uti ett upprop för betryckta bröder,

Der strålar ljus från hvarje fattigt blad,
Som dessa heta hjerteskurur tvådde;
Barmhertighet har renat i sitt bad.
De usla trasor, människor försmådde.

Mot lidandet är stäldt ett annat ord:
Medlidande . . . När det går ut kring verden,
Kanhända från en Dostojewskis bord
På tiggarns klutar det begynner färden.

Borgå.

Borgå, du gamla, på minnen rik!
Dikten har älskat din stilla vik.
Här hade svanen sitt varma bo,
Här har du fredat hans sista ro.

Fjerran i prunkande södern jag såg
Borgar af marmor stiga ur våg —
Borgå, du lilla, vid frostig strand,
Är dock en kungsstad i sångens land!

Sjunken till intet, gyllne gemak!
Lyft dig för tanken, du låga tak!
Nordens blickar i mulnande tid
Söka en borg för att trygga sig vid.

Vördade graf här i Finlands jord,
Tala bevekande allvars-ord!
Tufva, som troheten blomsterstrött,
Lär oss att älska det land som oss födt!

Vid Runebergs graf, 27 Aug. 1885.

Finlands värn.

ch solen steg upp öfver öar och djup
Och brann genom dimmans duk.
Liksom i purpur plöjde vår slup
I bölja mornad och mjuk.

Kupoler glänste med grekiska kors
Som guld öfver Sveaborg,
Men ännu i skugga låg Helsingfors
Med tomma gator och torg.

Nu kursen styrdes, vid ljusnande dag,
Emellan prickar och grund
Förbi en murad arkipelag —
Vulkaner i nästa stund.

Och vinden riste med tveksamt grepp
I boj och i ankartross
På tsarens förtöjda pansarskepp,
På *Peter Veliki's* koloss.

En krets af klippor med vallar och värn
Och flytande fästen bredvid,
Förfärliga, mörka — granit och jern,
Triumfer för våldets tid!

Der låg den vaknande, vackra stad
Bak dessa hotande skär,
Låg der med parker och esplanad
I dessa vulkaners sfer.

En molntapp i fjerran Afghanistan,
En krusning vid Hellespont
Hit fram som ett skydrag hinna kan,
En storm på finsk horisont;

En nyck, af halfva vår verldsdel lydd,
Kanske i morgon helt kallt
Till några »större» intressens skydd
Kan bjuda blomstringen: *halt!*

* * *

Men kronorna logo i tidig stund
Med glittrande dagg på blad,
Då fötterna åter kände grund
I öppen, ljus esplanad.

Der stod på sin sockel en hög figur
Mot himmel i rosig färg.
Orubblig i bronzen, fast som en mur,
Så stod han der — Runeberg.

Och Suomi, lutad till sockelns fot,
Sin fristad hos bilden fann,
Som hennes öde, i med och mot,
Är bundet till denne man.

Ett frö för framtiden, stilla gror
Hans tanke i Suomis bröst.
En tveksam främling i folkens chor
Hon var, tills hon hört hans röst.

Hvart drömmande ljud från skog och strand,
Hvar stammande hjerte-ton
Förstod sig sjelf och brast ut: *Vårt land!*
Då föddes en ny nation.

Så siarens ord vardt ett Finlands värn,
Dit nyckfulla vindar ej nå;
Inom en ring af granit och jern
Det ständar — och skall bestå

Ännu då böljornas lätta skum,
Som brytes mot skärens rand,
Blott finner en stenhop på vallarnes rum
Med rostig jernplåt ibland;

Ännu då »frågan», som stör vår värld
För rätten till ett par sund,
Ett löje af ömkan blott aktas värd
Helt flygtigt på framtids mund.

Om molnet kommer, orkanens tolk,
Och visar sin knutna hand,
Den man, som sjungit ihop ett folk,
Än skyddar i sången sitt land.

I Rättvik.

Från åsen, der stigen mot dalen sig krökte,
Mitt öga i minnet att fästa försökte
Din fägring, o Rättvik!

Den glimmande Siljan, den vänliga kyrkan,
Der klockljuden kallade folket till' dyrkan
En söndag i Juli,

Och barrskog i blånande vidder mot bergen,
Med vexlande, dunklare fläckar i färgen
Vid strömolnens vandring,

En darrande dager, en tystnad, en hvila,
En vällande vällukt af kåda och mila
Bland solbruna stammar!

Då kom det en sång mellan tallar och enar
Och synlig på stigen bland mossiga stenar
Vardt plötsligt en kulla.

Hon tvärteg och stannade uppe i backen
Och småbarnet tittade fram öfver nacken
Ur påsen på ryggen.

Hon stod som en hägrande huldra i snåret
Med toppmössa svart på det uppstrukna håret
Och framvåden brokig.

Det lyste så gåtfullt ur ögonen bruna
Som skogarne lärt dem sin hemliga runa
Vid milan en afton.

Af bleknade sägner, som dömts att försvinna,
Af färger från fordom kring Dalarnes qvinna
Der dröjde ett skimmer.

Jag tusende frågor i en velat samla
Att fästa i flykten en skymt af det gamla,
Som ej vänder åter.

Men innan det bindande ordet vardt funnet,
Hon vek inåt skogen — och allt var försvunnet
I granarnes skymning.

Tännforsen.

En öfre och en nedre sjö
Af sofvande kristall;
Emellan dem af piskad snö
Med ens ett skräckfullt fall.

En vild sekund af skum och brus —
Och vågen fri sig drar
Ur fasans famntag lika ljus
Och lugn som först han var.

Blott tysta barrträd strand vid strand;
Så gränslös ensamhet
Att rytandet vid fallets rand
Blir stillhet, också det.

Men vandrarn ser från klippans hall
En syn, som går igen
I hvarje sönderkrossadt svall,
Han ser — förintelsen.

Likt ensamhetens egen röst,
Så forsens dunder når
I ödemarken till det bröst,
Som här af bäfvan slår:

Att vågen måste i min famn,
Det kallar du att dö —
Och dock hvar droppe hinner hamn
I denna andra sjö!

Stockholmsbild.

Nu ljuvlig Junidag
Med dröjande behag
För några korta timmar afsked tager
Och Mälarns fagra stad
Står i ett ljusens bad
Med gyllne stänk i solnedgångens dager,

I rosenfärgadt flor
Höjs glimmande och stor
Ur huskonturer Katarinas kupa,
Af master och af rår
En skog i skugga står
Inunder strand, dit södra bergen stupa.

De höga fönstrens rad
I lejongul fasad
Utåt Norrbro från kungaborgen glindrar,
Då tända lyktors sken
I Strömparterren re'n
Emellan trädens gröna massor tindrar.

Ur hvirfveln under bron
En dämpad, sällsam ton
I farten följer med den snabba strömmen,
Musik i fjerran hörd,
På lena flägtar förd,
Försmälter i den ljusa sommardrömmen.

Kring lummig Kungsträdgård
Med fullare ackord
Orkestern genom menskovimlet brusar.
I skymningen förblir
En punkt af silfverskir,
Der midt i dunkel park fontänen frusar.

Från fuktig mull och grus
En doft liksom ett rus
Käns eggande i ljumma luften simma;
I denna menskoflod
Fins farligt ungdomsblod
Och ögon spela och cigarrer glimma.

Men himlens djupblå fält
Är likt ett florstunnt tält,
Der morgonrodna'n jemt på dörren gläntar.
Bak fjerran Djurgårdsberg,
Med ständigt högre färg,
Står nästa dag otålig re'n och väntar.

Namnet i klippan.

Har du sett Sandhamn, du strax skall känna
Ljusgrön fyr vid sundets smala ränna,
Röda stugor mellan gråa knallar,
Tullens hus af sten, som lyser hvitt,
Några hundra väderbitna tallar
På en brink, der hafvet öppnas fritt.

Bleka Stockholmsbarn, som tvång betungar,
Blifva folk bland-lotsens bruna ungar.
Luften smakar sälta. Snabba måsen
Kretsar högt i skyn med gälla skri.
Der en utkik pekar upp från åsen
Ställer målarn solskärm och staffli.

Värd att målas mer än andra ställen
Är en stuga bygd på sjelfva hällen.
Kurbitsplantor kring dess vägg sig vefva
Ur en mullbänk utmed murad grund.
Rosor och reseda drista lefva
Också här en sparsam blomsterstund.

Låga fönster blicka hän mot hafvet.
Framför tröskeln, djupt i berget grafvet,
Syns ett namn. Det sättet torde duga
Fullt så bra som plåten på vår dörr!
Egarn säger: här står blott *min* stuga.
När jag dör, jag flyttar — men ej förr.

Ej jag yppa skall hans namn och öden;
Nog, att han som andra pröfvat nöden,
Släpat, sträfvat utan knot och klagan,
Så i stiltje som på upprörd sjö.
Skärgårdsfolket känner till den sagan,
Det är så de lefva och de dö.

Hvarje vår förbi hans karga stränder
Glida stolta skepp från rika länder.
Hvarken stugan eller segelslupen
Synas honom ringare likväl.
Hvad är stort emot de trenne djupen:
Hafvet, himlen och en menskosjäl?

Liksom tallen hör han här till stället
Och han älskar detta arma tjället,
Som han rest åt sig och sina kära
Vid den svenska jordens hårda famn.
Något bättre vill han ej begära,
Här han bor — här högg han in sitt namn.

Aldrig så vi sätta egen pregel
På palatser af cement och tegel,
Som vår äflan flygtigt herbergera.
Bort vi draga; då är alt förbi.
Plåten tages ned — man fins ej mera.
Der är huset hufvudsak, ej vi.

Men när stugan mer ej fins, från kala
Klippan än en anderöst skall tala:
Ringa vrå, som var mitt hem i nöden,
I hvars sköte ljuft och ledt jag bar,
Kär i lifvet, kär ännu i döden,
Låter du mitt namn hos dig bo qvar!

Lyckliga dagar på Sandhamn.

»En liten gård i fyrkant innesluten» —
Så började en sång i dagar flydda,
En sång af Spaniens varma sol begjuten;
Nu prisar jag en nordisk skärgårdshydd.

Fritt må för mig Alhambras murar blänka
Med dunkel myrten, brokig blomsterranka!
Jag älskar stugan, klädd med mörkröd planka,
Här i Sandhamn hos mäterlotsens enka.

En liten gårdstomt, stängd från ytterverlden
Af ett staket, som vinbärsbuskar följa;
Syrener i ett hörn — en bris från fjärden
Vid toppen rör af bladens gröna bölja.

På krattad plan en rundel med reseda.
Bak gips-figuren inom mussle-ringen
En kisse syns på språnget sig bereda
Att nappa fjäriln i den hvita vingen.

Här är det skönt. Hit har jag låtit flytta
Mitt skrifbord ut i sol och sommarflägar
Och medan lungan dricker brisens nektar,
Jag söker att med pennan göra nytta.

Men innan rimmet fastna kan på betet,
Jag ser mig kring — hvar äro mina kära?
Jag måste känna att de äro nära.
En parasoll jag skönjer bak staketet.

Ett par små röster hör jag också qvittra.
Allt väl. Så vakna, gamla sångarifver!
En rörelse härinne — och jag skrifer.
Nu får ej något tanken mera splittra.

Dock nej — med ögat har han alltid sprungit
Och vill ej hålla kursen på min maning.
Nyss fick han på det hvita huset spaning,
Der tullförvaltarn bor och Sehlstedt sjungit.

Nu gingo några lotsar framom grinden.
De helsade. Jag känner till dem alla.
Strax låter tanken åter ämnet falla
Och följer med till båten. God är vinden.

Men utåt vägen gångjern knarra hör jag.
Det är bestämdt att jag skall träden tappa!
Från gläntad grind det frågas: skrifver pappa?
Och åter huldt satiriskt: kanske stör jag?

Ett sådant troll! Hon vet hvad jag vill svara.
Små gula kängor nalkas re'n på gången
Och skälmska ögon blicka bruna, klara.
Seså, nu tar jag dig, nu är du fången!

På kindens ros en kyss, en eftertrycklig,
Och ännu en — och sist en till på köpet.
Men hela dikten stannade i stöpet
Och vardt till detta enda: jag är lycklig!

Folkets sångmö.

Adla svenska sång!
Längtan görs mig lång
Efter dig i tidens split och qual.
Vilda blommor små,
Låt en flägt mig få
Från er glömda, furumörka dal!

Allt hvad färden vill
Kan jag utantill,
Allt som smeker konstlade begär.
Ack, när skall jag se
Folkets sångmö le,
Hon som sjelf ej vet hur skön hon är!

Litet barn, i skog
Än hon dväljes nog
Just der smultron tätast stå ihop;
Härmar vallhjons-låt,
Ömsom skratt och gråt,
Hör i hagen gökens fjerran rop.

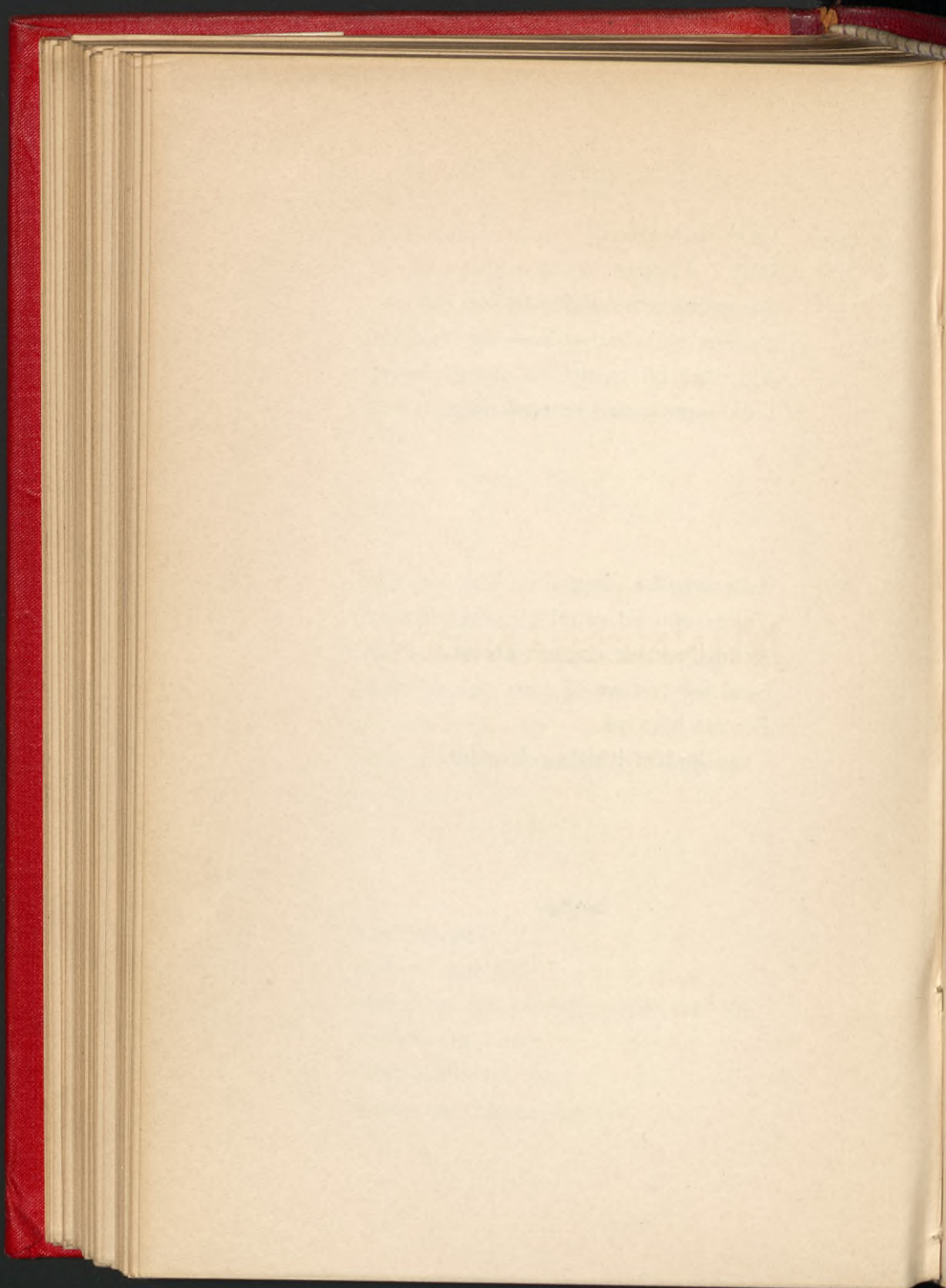
Men jag spår att snart
Mornad underbart
Står en mö med styrka och behag.
Snart en vår skall gry,
Då hon syns i by
Som en majbrud på sin bröllopsdag.

Icke herrekif,
Folkets eget lif
Skall hon sjunga mellan fjell och elf.
Folkets egen håg
Skall i diktens våg
Aterse och återfå sig sjelf.

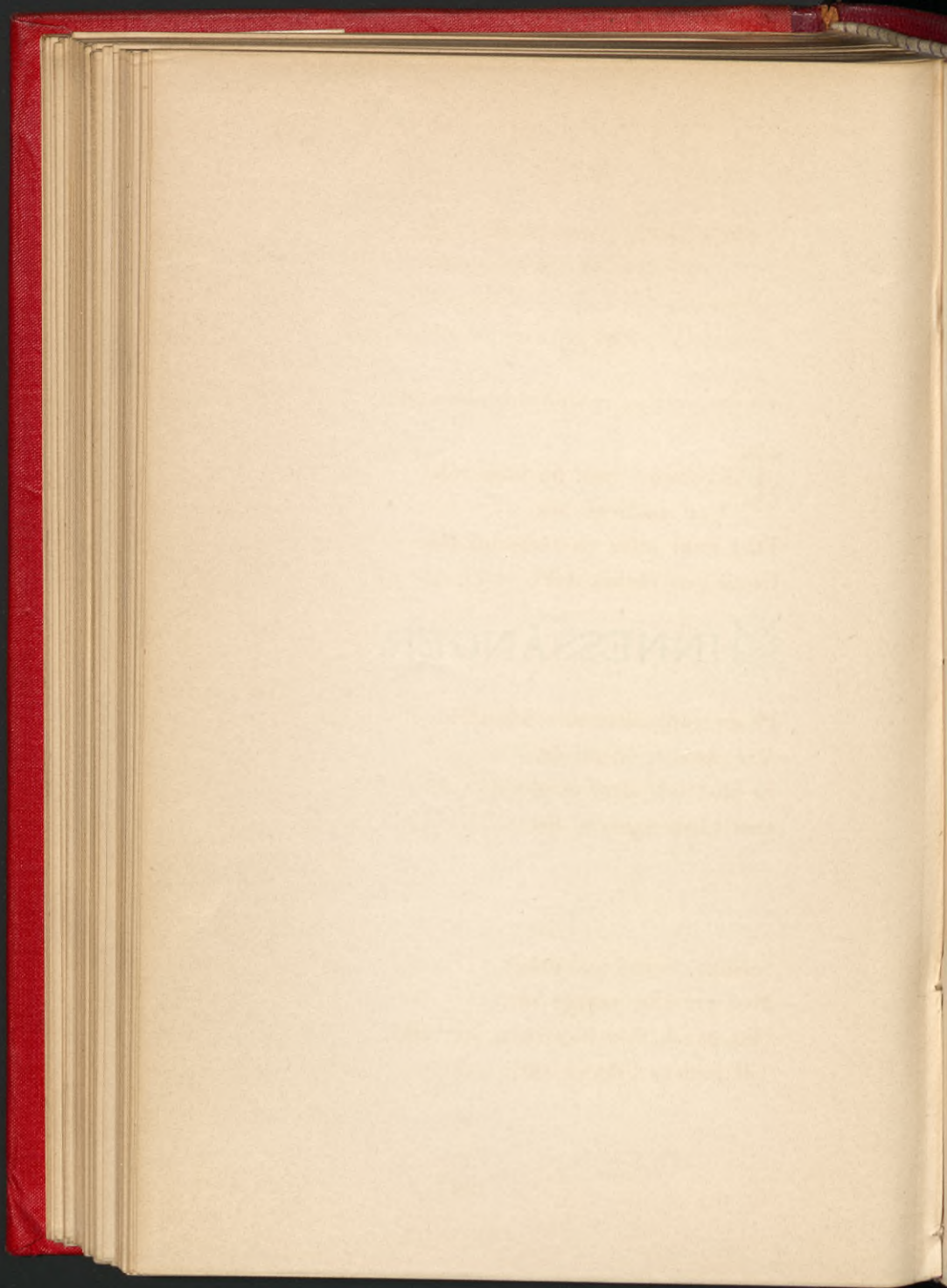
Dans på logarne,
Doft i skogarne,
Sommarnattens halfdagstrolleri,
Forsens strömkarlsspel —
Allt skall bli en del
I en svensk, en hjertemelodi.

Ädla svenska sång,
Vakna upp en gång!
Andra brunnar nog vi öste ur.
Glad jag tystnar då
För att höra på
Unga ljud af känsla och natur.

MINNESSÅNGER.

Sång

vid aftäckningen af Linnæi minnesstod.

Träd fram i ljus, du höge tolk
Utaf naturens bok,
Träd fram inför ett tacksamt folk
Ur täcket sänkta dok!

På en gång allvarsam och blid
Vår stolthet än du är.
Ej blod och tårar låda vid
Den hårda bronzen här.

Sålänge vårens andedrägt
Med grönska marken sår,
Ditt namn, med blomstren återväckt,
Till jordens gränser går.

Der palmen breder kronans loft
Man mins det namnet nog,
Men kärast dock bland furudoft
Det göms i nordanskog.

Till stenig grund, i fattigdom,
Din starka rot du band
Och gaf din äras bästa blom
Åt samma karga land.

Det landet som du älskat mest
Nu helsar dina drag
Och firar din och vårens fest
Med gröna skott i dag.

13 Maj 1883.

»Namnlösa sällskapet.»

På din tjugofemte årsdag,
Gamla kära sångförbund,
Samlas dina spridda stämmor.
Än en gång i Odinslund.

Medan åter röster blandas
Högmält här i Löfs lokal,
Hjertat firar stilla ensligt
Minnets lust och minnets qval.

Ungdoms djerfva stordådstanke
Visar sig — hur lätt och tunn!
Återsedd i sannings spegel
Sorgset bilden drar på mun.

Men hvad vill det dunkla vemod
Som bär sjelfviskhetens drag?
Det är ljuft att endast vara
Länk i kedjan här i dag.

Än som fordom i vårt N. S.
Är man blott en signatur
Under en gemensam fana:
Skönhet, känsla och natur.

Hvilken dröm att åter mötas
På vår klassiska lokal!
Tjugoårig glädjes ekon
Väckas opp i Löfvens sal.

Huru ifrigt hufvu'n vändas
Hvar gång dörren springer opp,
Och ett jubelrop välkomnar
Nyanlända till vår tropp!

En förstulen granskning egnas
Bröderna från flydda dar
För att se hvad åren lemnat
Utaf ungdomsbilden kvar.

Huru hårdt än tiden handskats,
Hvilar gerna all kritik;
Blickar vexlas, händer tryckas:
Gamle vän, du är dig lik!

Tiden, som har färat kinder,
Gräfdde klyftor likaså
Mellan meningar och tycken,
Svalg emellan nu och då;

Men en ståndpunkt, hvilken annars
Skulle gjort debatten het,
Ses i denna milda dager
Som en harmlös egenhet.

Efter tjugo år vi träffas
Än en gång vid festligt mål,
Nicka rörda till hvarandra
Alla goda minnens skål,

Minnets skål för dem som gingo
Hädan till en tidig graf —
Deras skål, som blefvo borta,
Hindrade af land och haf!

Vi ha brutit telegrammer,
Dietrichson har hållit tal.
Nu i Skytteanums trädgård
Är siestan skön och sval.

Nyblom, Pelle Ödman bjuda
Oss som förr gudomlig sång.
»Här är gudagodt att vara»
Klingar huldt i solnedgång.

Trädens aftonsusning växer
In i älskad melodi
Och för dagguppfyllda ögon
Gamla syner dra förbi.

Efter rummet är detsamma,
Tiden återkallar jag,
Som då visarn vreds tillbaka
Fordom i ett lyckligt lag.

Och bland välbekanta röster
Hör jag deras kära ljud,
Vännernas, som uteblifvit —
Ack, men utan återbud!

Är det icke norrlands-klängen
Uti Klockhoffs kloka ord?
Konklusionerna bekräftar
Handen med ett slag i bord.

Tankekraft och logisk skärpa
Parade med känslig glöd,
Växten axelbred och reslig —
Men hans kind är hektiskt röd ...

Blyg och sträf din stämma höjes,
Mera säger dock ett sken
Ur ditt ögas varma mörker,
Tyste Fjalar-Östergren!

Dig jag lyss till framför andra,
Du, vårt samqväms rikedom,
N. S.' glädje, allas älskling,
Björck — vår Ernst, hvars plats står tom.

Snillet ler uti din goda
Klarblå blick, af moln ej störd.
Blondt ditt hufvud är som kornet,
Tidigt mognande till skörd.

From och dock så stort fördragsam
Kunde du ej döma trångt.
Kärleklösa fariséer
Tyckte allt det gick för långt.

Du, hvars läppar ej förmådde
Öppna sig för bittra ord,
Huru skulle du dig funnit
Nu på denna splitets jord?

Lif är strid — men denna afton
Strålar alltid fridfullt säll.
Goda, ljusa andar gäststat
Här vid N. S.' fest i qväll.

Styrkedryck ur ungdomskällan
Skänkte de oss än en gång,
Deras hviskningar vi hörde
Manande i minnets sång.

Skära dröm om vår och vänskap,
Som i dag har gått igen,
Värm oss än då vintern kommer,
Närma skilda sinnen än!

Juli 1885.

Mauritz von Krusenstjerna.

Hvad smärte djup i detta dödens bud,
I telegrafens ord, de knappa, korta!
Hur kargt och kallt är här ej språkets ljud
Mot känslans stumma utrop: han är borta.

En döds-annons, en flagga halft på stång,
En runa, oftast läst med spridda sinnen —
Och lifvet åter går sin gamla gång;
Blott sorgen stannar kvar hos sina minnen.

Den ene går, den andre tar hans vrå,
Men denne ädle få vi ej tillbaka;
Ett hjerterum skall tyst och öde stå
Hos er, hans vänner, och hos dig, hans maka.

Att känna honom var att hålla af
Den öppna, varma, ridderliga anden,
Som i hans klara ögon helt sig gaf,
I röstens ton och i den räckta handen.

Ett mannakraftigt, nyttigt lefnadslopp!
Sin spänstighet, sin friskhet själen röjde,
Då den med viljans pelarstöd bar opp
Sitt hus af stoft, som plågans jernhand böjde.

Med fasta fjät han trådde pligtens stråt
I lärosaln, på oceanens slätter;
Det veten I, som följden honom åt
På »Sagas» däck, hans älskade kadetter.

Med fadersgodhet förde han er an,
Men dock med allvar — främsta egenskapen!
Och ingen bättre lärde er än han
Att älska Sverge, hafvet och ert vapen.

Nu står kring grafven rörd kamraters flock
Och månet öga tåras vid hans kista.
När mulden faller öfver kransadt lock,
Det fins dock *en*, hvars hjerta ville brista.

Hvem tröstar Dig, för hvilken döden slöt
Din lyckas dagar, ack, de korta, sälla?
Blott Han, som i din makes hjerta göt
En droppe ur sin egen godhets källa,

Blott Allförbarmaren, blott han som gaf
Det lån, han bjöd att till sitt ursprung ila,
Till detta klara, evigt stilla haf,
Der lifvets dyning lägger sig till hvila.

Edvard Bäckström.

Det var på Vetterns strand vi åter möttes,
Se'n många år ej sammanfört oss tu.
Din eld var tynande, din gång den tröttes,
Men hjertat strax dig kände — det var du.
I dessa drag med plågans allvarspregel
Jag fann min forne lekkamrat igen,
Och som på sjön derborta hvita segel
Hvart minne framstod, gamle barndomsvän!

Jag såg på nytt din kind med helsans rosor,
Som då du grannen var på skolans bänk,
Hur sjöd, i dammet af latinska glosor,
Din själ af fantasiens himlaskänk!
Vid hviskadt samspråk flögo tröga stunder
Bland högländskrigare ur Walter Scott,
Bland skuggor ur Stagnelii månskenslunder,
Tills lärarns fråga skingrade dem brådt.

Jag såg dig åter i studentens kammar,
Dit sången kom som älskad hvardagsgäst,
På Kersön mellan hvita ungbjörkstammar,
I Mälarstaden vid en brödrafest,
Uti Thalias hus vid rämpens lågor,
Då bifallssorlet helsat *Dagvard Frey* —
Den tärda handens tryck vid Vetterns vågor
Hvad rad af minnen frambesvor det ej!

Den känsla, du i rika rytmer strödde,
Kom mig till mötes, trofast, utan svek.
Din glädtighet, fast hvarje fiber blödde,
På sargad vinge lyfte sig till lek.
Men som ett vindkast molnens form förnyar,
En fläkt af vemod bragte allt i svigt
Och förde bort din qvickhets aftonskyar . . .
Ja, det var *du* — och det var ock din dikt.

Så var din dikt — då nyss i *Evas systrar*
Det fina löjet visade sin magt,
I *Dagvard* redan scenen sig fördystrar
Med molnkulisser i romantisk prakt.
Du var en skald än i det ystra glammet,
Som fick begrafva smärtans qväfda skri,
Men hur du också log i epigrammet,
Ditt väsens grundton var en elegi.

Du kunde icke hata eller skada,
Din själ var skönhetstörstig, varm och god,
Du tänkte ej att berga i din lada —
Om sjelf du njöt, du andras nöd förstod.
Ej guld, men lyran låg ditt hjerta nära,
Du trängdes ej i lyckohjulets spår,
Du sjöng det veka, flygtande och skära,
Vemodiga i nordens korta vår.

Nu är du borta. Tysta visarfjäten,
Som märkte timmen för en sömnlös blick,
Ha nått sin gräns. Begråten, oförgäten
Du under vintersnön till hvila gick.
Då blomstertiden kommer, vi dig sakna,
Vi sakna dig vid lösta böljors gång,
Du fattas, då syrenens knoppar vakna
Med samma skära tycke som din sång.

Din sångarvår var kort. Du känt det ofta,
Då till din egen sinnebild du satt
De violetta blommor, hvilka dofta
Ifrån en majdag till en juninatt.
Förbunden hädanefter med ditt minne
Syrenen står som skyddsvakt kring din graf,
Och Psyches fjäril fladdra skall derinne
Och sänka sig i doftrikt blomsterhaf.

1886.

Vid J. P. Jacobsens död.

Sunt lacrimæ rerum.

Jag såg — jag ser ett öfvergifvet slott
Med arabesker af fantastisk bildning,
En dunkel park, der i en dröm jag gått
Bland döfvande jasmin och skön förvildning.

Jag lyfte skyggt ett sammetsdraperi
Och smög en blick i salar purpurskumma.
I hundarne med guldbrun skiftning i
Jag hörde vekt en näktergal förstumma.

Och trädens droppregn hviskade om *död*;
En genius flytt, och verken sörja alla,
Men denna park i höstlig vemodsglöd
Står oförvandlad. Ej ett blad skall falla.

Densamma sjunkande septemberglans,
Som göts till afsked ur hans djupa öga,
För alltid färgar dessa lundars krans,
Hur vårar knoppas och hur vintrar snöga.

* * *

Den rika bildverld, som till lif han väckt,
I samma färgspel alltid återväxer
Och åter anar känslan sig i slägt
Med dessa toner, dofter och reflexer.

Jag vet att innanföre denna dörr
Har Edele sin plats för vakna drömmar.
Ur hennes hufvudkudde än som förr
Den svaga favoritparfymen strömmar.

Marie — sfinx, af lidelsen begärd!
Se, Gyldenlöve vid din fot försmägtar,
Då eldens flacka skimmer från din härd
Kring ett rubinglas efter skuggan jägtar.

Och här är Niels och Fennimore. Förströdt
 Till fönstret nalkas de, till blomsterbordet.
 Hvad har hon sagt? Atom atomen mött —
 Kristallen är der. Ännu dallrar ordet.

* * *

I skapelser utaf besjäladt stoft,
 I alla trånadstunga menskohjertan,
 Hvad är ert lif af färg och klang och doft?
 Ett vexelspel af skönheten och smärtan!

En genius, af fläckfri skönhet klar,
 I eder något af sin ande lade;
 En genius, hos hvilken smärtan var
 Till slut det enda jordiska han hade.

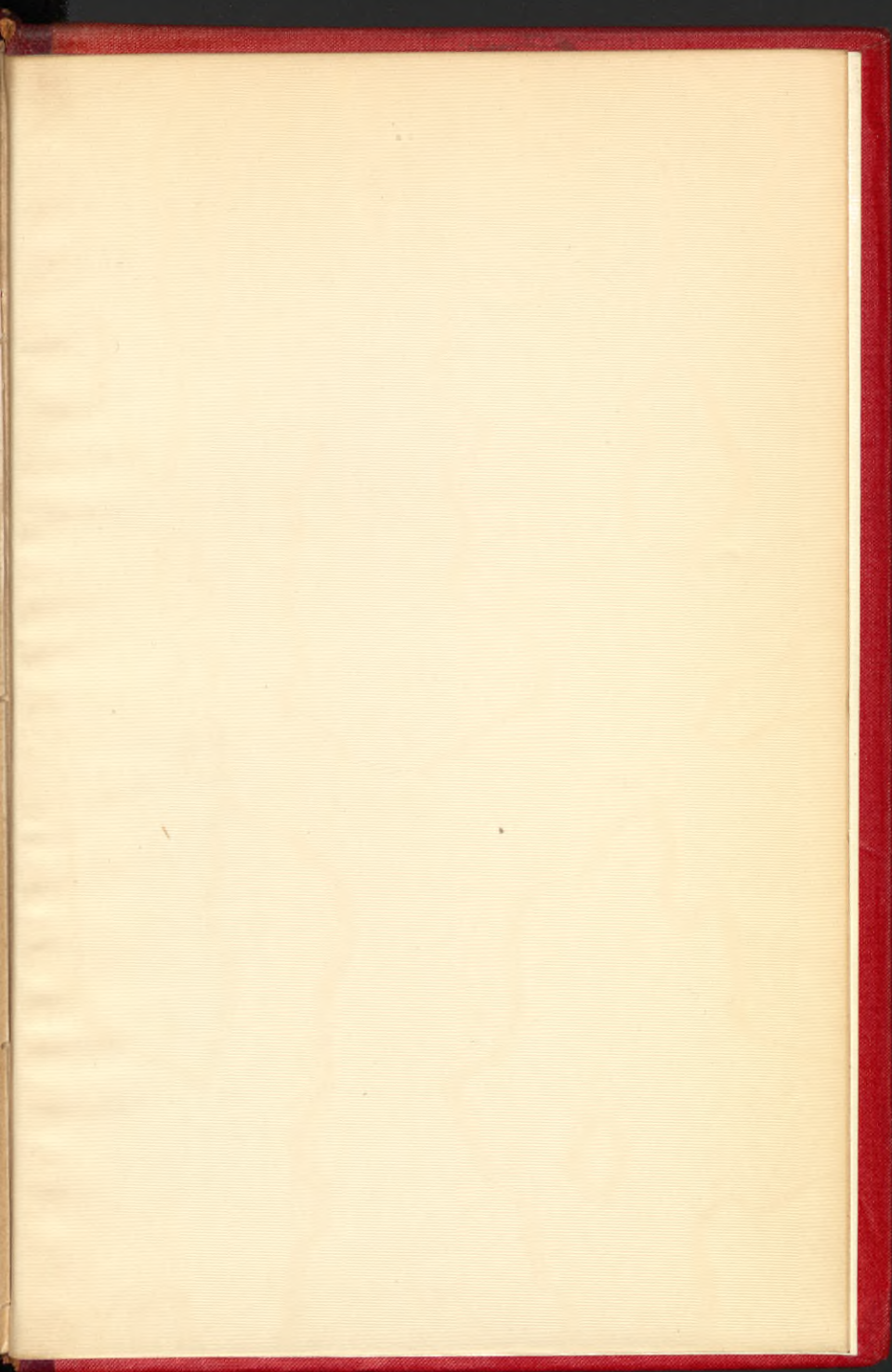
Och därför lefven I — och åter än
 Jag följer skiftningen af edra öden
 Och lyss till orden om och om igen,
 Tills tråden brister inför gåtan *döden*.

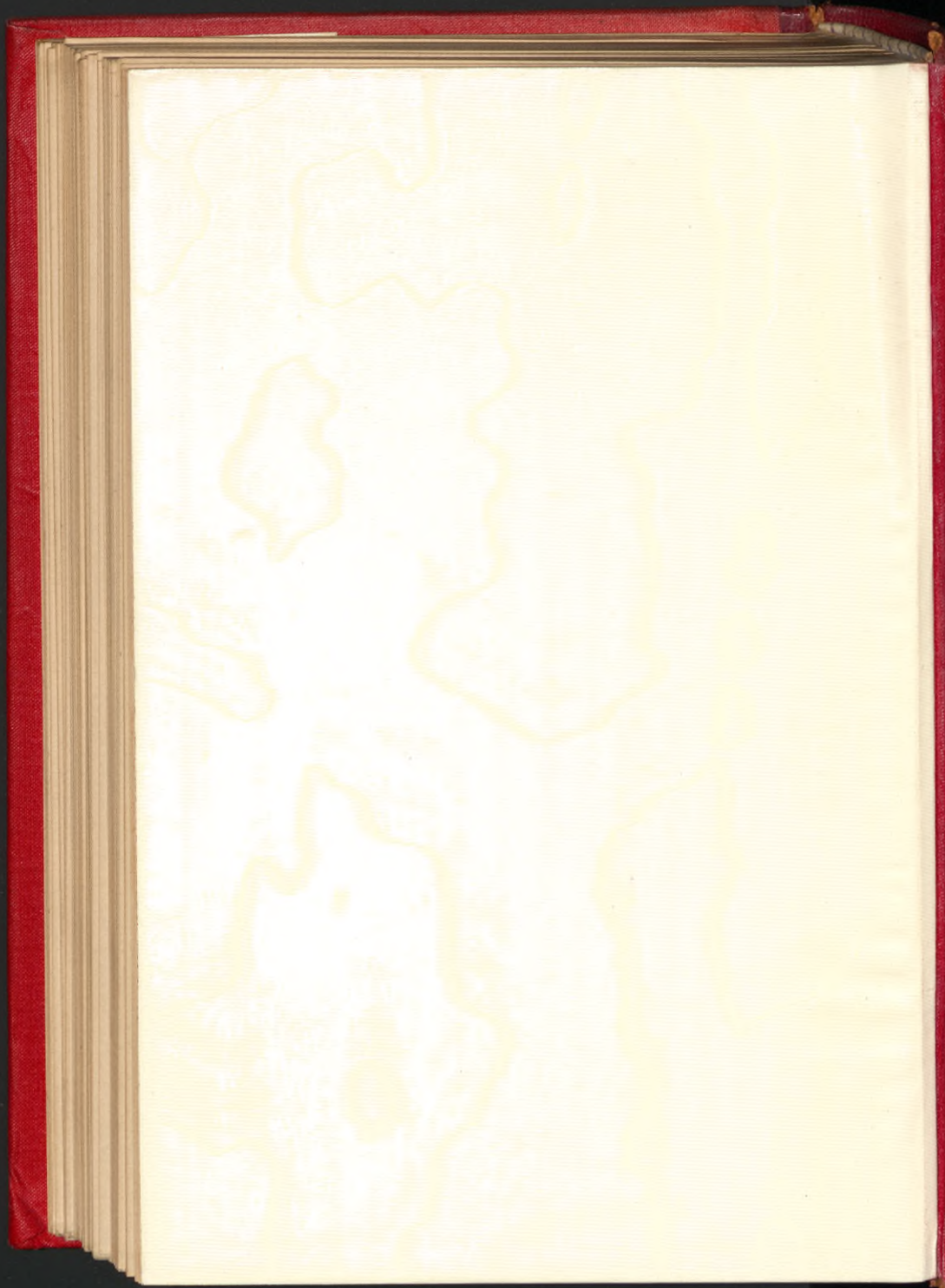
Med örat vid er mun, jag än begär
Ett tonfall som vill aningsfullt bekänna,
Att skönhet blommar i en annan sfer,
Förgängligt var blott lidandet i denna.

Att knyta hop er brustna tanke-ked
Så grubblaren till eder återvänder,
Men allt är tystnad, allt är smärtfri fred
Och länken glider undan ur hans händer.

1885.

6000239150

Göteborgs universitetsbibliotek

